

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 52 (1729)

П'ятниця, 28 грудня 2012 р.

Видавець з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

Прем'єр-міністр України Микола Азаров вважає найголовнішим досягненням 2012 року зростання народжуваності. Про це він заявив під час останнього цього року засідання уряду. «А як на мене, найголовніше, що 2012 року наречіт припинилося скорочення населення нашої країни», — сказав Прем'єр-міністр. — З початку року народжуваність збільшилась на 20 тисяч немовлят. Ось що найдорожче для нас позитивну тенденцію треба підтримувати і зміцнювати!».

На фото — редакційні «Світличні» діти і внукі, які народилися у працівників редакції за наше газетне двадцятиріччя. То хто ще там сумнівається, чи є у Криму в українській «Кримської світлиці» майбутнє?

Колективу редакції
газети «Кримська світлиця»
Головному редактору
КАЧУЛІ В. В.

Шановні ювіляри!

Колектив Національного газетно-журналного видавництва щиро вітає своїх кримських колег з по-важним ювілем — першим 20-річчям єдиної на півострові Всеукраїнської загальнополітичної і літературно-художньої україномовної газети «Кримська світлиця», видання, яке, незважаючи на всілякі негаразди, відродилося завдяки нашим спільним зусиллям!

Тож бажаємо і надалі твердо стояти на державницьких позиціях у висвітленні найгостріших, найболючіших проблем нашого сьогодення, доносити слово правди до своїх вірних друзів-читачів, чесно і правдиво відкривати нові, досі не-відомі сторінки багатовікової історії українського народу!

Нових потужних накладів «Кримської світлиці», а її творцям — міцного здоров'я, творчої наслаги! Хай Вам щедро сіється і врожайно живиться!

Наши найщиріші вітання всім учасникам урочистого зібрання!
З повагою, Олеся БІЛАШ,
генеральний директор

ХАЙ СЯЮТЬ ВІКНА РАДІСНИХ СВІТЛИЦЬ, ЗАСВІЧЕНИХ ОД «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»!

Данило КОНОНЕНКО, один із співзасновників «Кримської світлиці», редактор відділу літератури «КС», шеф-редактор дитячої газети «Джерельце»

В уяві, немов на кіноплівці, прокручуються роки виборування першої україномовної газети в Криму. Так, саме роки, а не місяці чи дні. Бо шлях до виходу першого номера «Кримської світлиці» був нелегким і тривалим.

Перші активні кроки до відкриття в Криму справжньої україномовної газети, а не буквальтського дубля «Кримської правди», почалися з горбачовською перебудовою. окремі представники творчої інтелігенції і деякі політичні партії та культурні осередки Криму виступали з вимогами до органів місцевої влади видавати для 700 тисяч українців, які проживають на півострові, свою україномовну газету.

З високої трибуни пленуму Кримського обкуму КПУ, присвяченого національному питанню, дисонансом іншими виступами пролунав виступ автора цих рядків, тодішнього голови Кримського обласного Товариства української мови імені Тараса Шевченка, в якому говорилося, що тисячі кримських українців не мають національних засобів масової інформації, позбавлені мож-

ливості навчати дітей рідною мовою, розвивати свою національну культуру... Цей виступ, як назначали очевидці, був справжнім проривом українського слова на півострові.

Постійні звернення до кримської влади з приводу відкриття україномовної газети не давали позитивних результатів. А час летів швидко, приносив усе нові й нові пере-

ЯК УСЕ ПОЧИНАЛОСЯ...

міні в житті: відбулося проголошення незалежності України, проїхав Всеукраїнський референдум, на якому народ України вільним волевиявленням підтвердив Акт проголошення незалежності України, було обрано першого Президента України... Ale і в Криму з проголошенням автономії у політичному контексті все складалося не кращим чином. Не буду переповідати, читачі, певне, ще пам'ятаю про ті події, особливо прихід до влади горезвісного Мешкова...

13 січня 1992 року група представників українських культурних осередків Криму — учасників об'єднаного пленуму надіслала відкритий лист першому Президентові України Л. М. Кравчуку з проханням доручити урядові України розглянути питання про видання в Кри-

му на державній основі україномовної газети, нагадавши, що ще в 1909 році в дореволюційному Криму видавалася українська газета «Рідна хата». До речі, згодом сілалими Товариства української мови в Криму під такою ж назвою вийшов один-единий номер газети. Ініціатори видання — Алла Петрова і Олександр Польченко.

А на кінець літа 1992 року, коли з Києва приїхав представник Держкомвідаву (потім — Держкомінформ), аби конкретно розглянути питання про можливість видання української газети в Криму, ми, ініціативна група, до якої входили письменники і журналісти, зібралися у приміщенні товариства «Україна» (заступник голови товариства — Василь Іванович Савенко), вирішили не переривати славні традиції видання української газети в Криму і назву «Рідна хата» зберегти, хоч дещо осучаснити. Не «Рідна хата», а «Кримська світлиця», вирішили ми. «Кримська» для того, аби зафіксувати географічно-територіальну принадливість, а дещо застаріле «хата» замінити більш сучасним, світлішим — «світлиця». Хай заходить гості до світлиці з усіх куточків Криму, України, землі... Хай ім усім тут буде світло і затишно!

(Продовження на 3-й стор.)

У «Кримської світлиці» — ювілей, Хоч невелика, та почесна дата. Мережу слово, бо я з тих людей, Хто хоче вас сердечно привітати.

Спасибі, що на сонячній землі Вкраїнських душ іще стоять редути.

Із ваших вуст уже багато літ Ми можем сурми батьківські почутти.

Хай втіха знов притулиться до лиць, І наша правда в слові заясниться. Хай сяють вікна радісних світлиць, Засвічених од «Кримської світлиці»!

Вадим КРИЩЕНКО,
поет, народний артист України

КРИМСЬКА СВІТЛІЦЯ

Засновники:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та змінення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта»
«БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11 2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Редакція залишає за со-
бою право скорочувати пуб-
лікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов.,
к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня: ТОВ «ВПК
«Експрес-Поліграф»
вул. Фрунзе, 47-6
м. Київ, 04080
Тираж - 2000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналне
видавництво»
Генеральний
директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-63
Р/р 37128003000584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavnicv@gmail.com

ПРЕЗИДЕНТ ВИЗНАЧИВСЯ ЗІ СКЛАДОМ УРЯДУ

Президент України Віктор Янукович визначився зі складом нового Кабінету Міністрів. Він видав низку указів про відповідні кадрові призначення та переформатування деяких міністерств.

Попри те, що конкретні призначення не зовсім відповідають попереднім прогнозам експертів, очікувано, Віктор Янукович посилив своє представництво в уряді.

Як повідомляється вранці, Президент відправив у відставку Віталія Захарченка з поста глави МВС, главу МЗС Костянтина Грищенка, главу Міністру Юрія Колобова, міністра енергетики та вугільної промисловості Юрія Бойка, міністра екології та природних ресурсів Едуарда Ставицького, голову Державної податкової служби Олександра Клименка, міністра оборони Дмитра Саламатіна, віце-прем'єра - міністра охорони здоров'я Раїса Богатирьову, міністра культури Михайла Кулиняка, голову Держагентства з управління державними корпоративними

правами та майном Дмитра Колеснікова, главу Держслужби геології та надр Олега Проскурякова.

Відтак В. Янукович здійснив такі призначення:

Прем'єр-міністр України - Микола Азаров;

Перший віце-прем'єр - Сергій Арбузов;

Віце-прем'єр - Юрій Бойко;

Віце-прем'єр - Олександр Вілкул;

Віце-прем'єр-міністр - Костянтин Грищенко;

Міністр доходів і зборів - Олександр Клименко;

Міністр охорони здоров'я - Раїса Богатирьова;

Міністр внутрішніх справ - Віталій Захарченко;

Міністр закордонних справ - Леонід Кожара;

Міністр інфраструктури - Володимир Козак;

Міністр фінансів - Юрій Колобов;

Міністр соціальної політики - Наталія Королевська;

Міністр юстиції - Олександр Лавринович;

Міністр оборони - Павло Лебедев;

Міністр Кабінету Міністрів - Олена Лукаш;

Міністр економічного розвитку - Ігор Прасолов;

Міністр екології та природних ресурсів - Олег Проскуряков;

Міністр енергетики та вугільної промисловості - Едуард Ставицький;

Міністр освіти і науки, молоді та спорту - Дмитро Табачник;

Міністр регіонального розвитку - Геннадій Темник;

Міністр аграрної політики і продовольства - Микола Присяжнюк.

Вакантними наразі лишаються крісла міністрів культури та промисловості політики.

Окрім того, Президент склав Міністерство надзвичайних ситуацій, створивши замість нього Державну службу з надзвичайних ситуацій, а також відновив Міністерство промислової політики України. Його створено, реорганізувавши Державне агентство з управління державними корпоративними правами та майном. Указу, хто стане новим міністром, поки не оприлюднено.

МОГИЛЬОВ У КРИМУ НАЙВПЛИВОВІШИЙ

Голова Ради міністрів АРК, лідер кримської організації Партиї регіонів Анатолій Могильов визнаний найвпливовішим політиком автономії за підсумками року, що минає. Такі дані оприлюднені у вівторок Кримський незалежний центр політичних дослідників і журналістів, передає кореспондент УКРІНФОРМу.

«За результатами опитування експертів, кримський прем'єр отримав 8,4 бала з 10 можливих. Це досить високий рейтинг впливовості, однак, як зазначають експерти, він не зміг досягнути рівня впливовості свого земляка і попередника на прем'єрській посаді Василя Джарті», - сказав керівник центру Володимир Притула.

Друге місце у рейтингу посів перший заступник голови Радміну АРК Павло Бурлаков. Вища посадова особа автономії - голова

Верховної Ради Криму Володимир Константинов - на третьому місці. Четверте місце - у лідера партії «Союз», народного депутата України Льва Миримського.

П'ятиріку найвпливовіших кримських політиків замикає голова Меджлісу кримськотатарського народу, народний депутат України Мустафа Джемілев.

Загалом, до рейтингу впливовості увійшло 30 кримчан. В основному це депутати Верховної Ради АРК, народні депутати України, члени кримського уряду.

Кримський незалежний центр політичних дослідників і журналістів щороку проводить традиційне опитування експертів.

У попередні роки найвпливовішими політиками Криму були визнані Василь Джарті, Анатолій Грищенко, Антон Пригодський, Сергій Куніцин, Леонід Грач, Аркадій Демиденко, Борис Дейч, Василь Кисельов і Анатолій Франчук.

НА НОВИЙ РІК - ДО КРИМУ!

Міністерство курортів і туризму Автономної Республіки Крим склало рейтинг популярності курортних регіонів Криму на Новорічну свята. У список увійшли 5 сим регіонів автономії.

«Перше місце традиційно посіла Ялта, друге - у Євпаторії, Алушта отримала «бронзу», четверте місце у Судака, п'яте і шосте у Феодосії і Бахчисарайського району, замикають рейтинг - Саки», - повідомили в прес-службі Мінкурортів.

За словами міністра курортів і туризму АРК Олександра Лієва, рівень популярності того або іншого регіону визначався, виходячи з кількості працюючих у святкові дні підприємств санаторно-курортного та туристського комплексу регіону, насиченості їхніх новорічних програм, кількості працюючих об'єктів екскурсійного показу регіону.

Усього в Криму в період міжсезоння готові зустріти відпочивальників 128 цілорічно працюючих здравниць і 178 готелів. На сьогодні 95 з них підготували новорічні програми.

ХТО КРАЩИЙ ВЧИТЕЛЬ РОКУ?

Урочиста церемонія підбиття підсумків і нагородження переможців міського етапу Всеукраїнського конкурсу «Вчитель року - 2013», в якому в 9 номінаціях взяли участь 54 педагоги, відбулася напередодні Нового року в НВК «Школа-ліцей» № 3 ім. А. Макаренка.

Учасників і переможців привітав міський голова Сімферополя Віктор Агеєв. «Міська влада робить все можливе для поліпшення матеріально-технічної бази нав-

чальних закладів і умов праці педагогів», - сказав він і висловив сподівання, що у майбутньому школи Криму будуть мати все більше можливостей для розвитку та підвищення якості освіти.

Переможцями у номінації «Українська література» цінні подарунки від ДО «Всеукраїнський інформаційно-культурний центр» і товариства «Україна - Світ» вручив за служений працівник культури України, завідувач відділу ВІКЦ Богдан Безкоровайний.

На завершення свята директор НВК «Школа-ліцей» № 3 Олена Гордієнко передала перехідний символ конкурсу «Вчитель року» директору ЗОШ № 30 Наталії Шинкарчук. Відбувся концерт, в якому виступили учнівські вокальні та хореографічні колективи.

Богдан МИКОЛАЕНКО

«СВІТЛИЦЮ» ВІТАЮТЬ:

Головному редактору Всеукраїнської загальнополітичної та літературно-художньої газети «Кримська світлиця» Віктору КАЧУЛІ

Вельмишановний пане Вікторе!

Широ вражений і захоплений

подвижництвом творців унікального видання «Кримська світлиця»!

Сердечно вітаю увесь колектив і Вас особисто з нагоди 20-річчя Вашої (і нашої) газети - єдиного в Криму україномовного часопису.

Драматичний шлях «Кримської світлиці» свідчить про гордю постуав всеукраїнської загальнополітичної та літературно-художньої газети, яка завжди стояла в перших рядах борців за чесний і відповідальний погляд на історію України, за поширення та утвердження мови, обстоювала ідею національного порозуміння і мури, творила дружній діалог між народами і культурами, висвітлювала історію та культуру кримськотатарського народу.

Нехай набутий досвід та оптимізм, шана від людей служать надійною основою для нових досягнень. Тож надалі залишайтесь в Криму і в Україні Світлицею української духовності та патріотизму.

З повагою, М. Г. ЖУЛІНСЬКИЙ, директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, академік НАН України

ДОРОГІ СВІЛІЧАНИ!

Цей двадцятирічний ювілей такий урочистий, як і перший випуск «Кримської світлиці»! Здається, то було зовсім недавно. Насправді ж уже відраховуємо першу Вашу двадцятирічку добрих справ на шляху утвердження незалежності в історичному вимірі, бо ж ви є ровесниками нашої Незалежної України! Це лише мітть у долі газети, час, достатній для того, щоб визначитися з позицією, орієнтирами. Ви обрали нелегку та надзвичайно відповідальну справу - день за днем, занурюючись у вир подій, першими дізнатавшися про їхній перебіг і створювати об'єктивну картину дня нашого культурного і духовного життя. Ваше видання у вітчизняному медіа-просторі - помітне явище з перших днів його виходу в світ. Читачі одразу оцінили високий професіоналізм журналістів, які об'єктивно і неупереджено висвітлювали події в країні. Важливість цієї справи складно переоцінити.

Мудрий Конфуцій колись висловив таку думку: «Краще одного разу запалити одну маленькую свічку, ніж весь час проклинати темряву!». Видеться, у цих словах приховується визначальний сенс Вашої копіткою творчої праці. Праці зі щоденого запалювання для своїх читачів світлого та благодатного інформаційного вогню. Завдяки йому дивов

ЯК УСЕ ПОЧИНАЛОСЯ...

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Коли погодили з назвою, що належало визначитись: чи єм же органом буде газета? Виявилося, що нікому з тодішніх владних структур Криму (як, до речі, й нині!) українська газета не потрібна, бо в них є російські. Тому й вирішено було в числі співзасновників виступити двом найбільшим активним громадським організаціям — Всеукраїнській «Проросії» (потім було замінено на Всеукраїнську) та Кримській організації Спілки письменників України. Тоді ж і визначили, що газета носитиме просвітницький, гуманітарний характер, хоч не цуратиметься й громадсько-політичними тем. Очолити редакційний колектив було доручено письменниці, досвідченому журналістові та людині, яка мала досвід керівної роботи, — Олександру Кулику. Йому та іншим членам майбутнього колективу редакції доручалося провести всю необхідну реєстраційну та підготовчу роботу з випуску в світ першого номера газети.

Не буду в деталях описувати, якою виявилася складною й марудною ця робота, але слід віддати належне нашим майбутнім керівникам — із своїм завданням вони впоралися. Закінчався 1992 рік. Ось-ось повинен був вийти перший номер газети...

В холодному, поки що не обладнаному приміщенні на вулиці Київській, 76 (був лише один старий стіл та один чи два поламаних стільці) ми, творчі працівники — головний редактор Олександр Кулик, заступник головного редактора Микола Семена, редактор відділу краєзнавства та народознавства Григорій Рудницький, редактор відділу літератури Данило Кононенко, літпрацівник Федір Степанов, редактор відділу з економічних питань Володимир Миткалик, відповідальний секретар Василь Богуцький, художник-ілюстратор Віталій Фесенко, фотокореспондент Костянтин Васильович Дудченко, комерційний директор Павло Власенко разом готували до виходу в світ перший номер. До речі, приміщення (одна велика кімната) нам було надане колишнім керівником Кримського обленерго, великим другом нашої газети Ярославом Федоровичем Шпаком.

Холодно, незатишно (бо ж був грудень), але серця всіх нас були зігріті однією спільнюю ідеєю — випустити у світ НАШУ, СВОЮ українську газету.

Всі були зайняті підготовкою матеріалів у перший номер. Почали надходити вітальні телеграми — урядова від тодішнього міністра культури України Івана Михайловича Дзюби, який відіграв неабияку роль в тому, щоб газета українська в Криму — була! Нас привітали півління «Проросії», Народний Рух України, Спілка письменників України, письменниця газета «Літературна Україна»...

Мені було доручено взяти інтерв'ю-привітання в письменника-академіка Олеся Терентійовича Гончара. Телефоную в Київ. Валентина Данилівна, дружина письменника, дізнавшись про причину моєgo дзвінка, сказала, що Олесь Терентійович на дачі в Кончі-Озерній і дала номер телефону.

Почувши, що його турбую новостворена «Кримська світлиця», Олесь Терентійович зважується тут же, негайно, не кладучи слухавки, експромтом продиктовати привітання. І продиктовав. Байдро, упевнено, емоційно і широко. Його палки привітання ми й опублікували в першому номері «Кримської світлиці», яка вийшла якраз під Новий 1993 рік, а саме: 31 грудня 1992 року.

Наступного ранку, не знаю як хто, а я обійшов кілька кіосків, аби пересвідчитись, що газета таки вийшла, що вона продається, що її зможуть купити (і купували!) усі ті, хто так давно на неї чекав!

Радості не було меж! Ми дніювали і, образно кажучи, ночували в редакції, адже кожен наступний номер хотілося зробити кращим від попереднього. Як воно, дорогі читачі, у нас тоді вийшло і виходило — судити вам. Досконалості немає меж! — і ми про це пам'ятаємо.

В день народження газети хочається сказати добре слово усім, хто стояв біля її витоків, хто її плекав, хто й нині продовжує нести вахту по випуску газети у світ. Дай, Боже, сили і наснаги нам і нашій «Світлиці» вистояти, пережити нелегкі часи становлення рідної Держави. Віриться, що вистоймо! А поки що — з днем народження, «Кримська світлице»!

Данило КОНОНЕНКО

Данило Кононенко
і Василь Латаханський

А ТОБІ Ж ІЩЕ ТІЛЬКИ ДВАДЦЯТЬ!

«Кримська світлиця» — воістину унікальне явище не тільки на теренах Криму, а й усієї матинки-України. Кажу це без перебільшення і — боронь, Боже! — лукавства як її читач-ветеран і автор-ветеран — теж, позаяк від першого і до останнього за часом появи номера читаю-передплачую і мережу рядочки на її сторінки. То хіба не ветеран? Зрештою, не один я такий мудрий. Були ж літа, коли тираж нашої ювілярки сягав ледь не тринадцять тисяч. Приміром, загальний наклад у грудні 1999 року — 12846. А нині нас, «світличан», як запевняє «пашпорта» газети, аж дві тисячі. Негусто! Однака заспокоює думка: може, це саме оті давні вірні друзі, які не зраджують «Світлицю», упродовж двадцятиріччя, пліч-о-пліч крокуючи з нею в радошах і негараздах? Може...

Як би там не було, унікальною «КС» є хоча б тому, що в кожному числі обстоє укрійські національні цінності, творчі, даруйте за тавтологію, українську людину, а та людина, себто ми з вами, має творити державу. Одна, як палець, серед сотень російськомовних видань — від так званих «сусільнополітичних» до розважальних, що продукуються на півострові, подає широку панорamu духовного, культурного і літературного буття з усіх земель України. Подав не з дзвінниці бузин чи табачників, а з позиції високих гуманних істин. Пробували її купити — зуби зламали! Горнуться до неї ті, хто має зболоти українські серце й душу. 1729 чисел — такий ювілейний ужинок! — своє-

рідний літопис нашого двадцятирічного повсякдення. Літопис чесний і правдивий, пройнятий болем за з nedoleniий народ взагалі і конкретною людину зокрема.

Оглядаючись на пройдений газетою тернистий шлях (епітет-шаблон якраз тут на місці: шлях справді з колючками терну — фінансовий голод, чорні смуги на шпальтах, майже річна пауза...), низько вклоняюся капітанам-редакторам неспокійного редакційного корабля — Олександрові Кулику, Володимирові Миткалику, Вікторові Кацулі (називаю за хронологією). Не зневірились, уміло рулювали, оминаючи небезпічні рифи! Честь і хвала також усім трудівникам редакційної «кухні», передовсім редакторам відділів — Тамарі Солов'їві, Данилові Кононенку, одному з фундаторів «КС» і до того ж багатолітньому шеф-редактору «Джерельця».

Професіоналів у журналіцтві і літературознавстві — одиниці, а вони обое якраз виконують свою роботу професійно. Що маю на увазі? Насамперед — і вона, і він прагнуть повноти і ясності в осмисленні певних життєвих (Т. Солов'їв) і літературних (Д. Кононенко) явищ. Для їхніх статей характерне означення, яке застосовував радицький письменник В. Шкловський: «будируюче мыслення». Зачаровує стилістика текстів, яскрава і захоплююча, увага до деталей. У цьому неважко переконатися, розгорнувшись, скажімо, найвікіші число «Світлиці» за 7 грудня 2012 року (а публікуються вони, ветерани нашої ювілярки, майже щомісяця). Т. Солов'їв настільки

захоплююче оповідає про свято-ювілей у сімферопольській школі № 33, ніби ти й сам там побував. Не можна залишитись байдужим, читаючи її есе «Біля української яблуні — українські яблука». Оригінальністю суджень і чарівністю стилю просто-таки інтригує вже з перших слів статті Д. Кононенка про Віктора Лазарука, як, зрештою, всі його літературознавчі розділки про українських поетів, опубліковані в «КС». Я запізнявся в часи моєї студентської юності з Віктором Антоновичем у Львові, коли він очолював відділ поезії в журналі «Жовтень» (тепер «Дзвін»), і мені приемно було читати про

найкращі?

Неординарністю суджень, захоплюючим аналізом фактів. А найрезонансніші публікації? Ну, звичайно, О. Корсовецького (царство йому небесне!). Він частенько «вибухав» на сторінках «КС» памфлетами, есе, невигаданими новелами, поезіями. Ось вони, в моїй течії як спомін і пам'ять про цю сердечну людину і чудового письменника. Читаю-перечитую: «Бриль у зоні інтелектуальної біди» (31.10.1997 р.), «Знову на вербі... груші потомстваного ляха» (30.12.1997 р.), «Крайногенез. Факти і концепції» (06.11.1997 р.). Це тільки дрібок, та як то за один рік. На солідний том вистачило б такої бойової публіцистики, про що я говорив Орестові Івановичу при нашій зустрічі. «Ніяк збірки поезій не видам, через кляте безгроши», — усміхнувся. Його публіцистика брала за живе якимось особливим мовним «шармом» (іншого слова не підберу), та головне — актуальністю, точними ударами по українобоях, новітніх яничарах, тих, хто любить Русь за кусень сала (за І. Франком). Резонансними та-кож вважаю статті П. Вольвача про родину геніальних Симиренків, збереження їхньої спадщини.

Кілька слів до моїх колег, учителів словесності. Щораз на різних семінарах, нарадах районного масштабу вручаю ім примірники «Кримської світлиці», «Літературної України», примовляючи: «Передплатіть!». Не можна чити дітей любити свою землю, рідну мову, бути патріотами, не читаючи цих газет. Без них ми не повністю українці. І що ж? Перефразувавши Павла Тичину, скажу: «Печаль мою душу овіяла». З 36 вчителів переконав лише двох. Гірко.. Насамкінець поетичні рядки при цій нагоді:

**МОЛИТВА
ДЛЯ «СВІТЛИЦІ»**
Бережи тебе Матір Божа
Від усього, що кoyer зло.
Хай молитва моя поможе,
Як човну помагає весло!

Щоб жилося тобі гарненько
У любові, добрі без меж.
І була «світличан» не жменька,
Й нелукавих інвесторів теж.
Бережи-но творців-заязятців,
Що за тебе ішли, як в бій!
А тобі ж іще тільки двадцять —
Тож про пенсію і не мрій!

Василь ЛАТАНСЬКИЙ
с. Пруди Советського району
в Криму

З своїх 20 років «Кримська світлиця» пройшла великий і тернистий шлях, з номера в номер карбуючи літопис становлення та розвитку молодих українських талантів. Точним і влучним словом газета інформує про найактуальніші події зі сфери культури, порушує соціальні проблеми, розповідає про знанях у світі українських письменників, викладачів, науковців, діячів культури. Та попри всю поважність свого віку, видання залишається молодим і діяльним. Щиро бажаємо вам і надалі такого же вистоймого слова, читацького відношення, натхнення й невпинного руху вперед!

Колектив Грушівської ЗОШ, м. Судак

ЖИТТЯ, УТИЛЕНЕ В РЯДКИ

Мов пити з чистої криниці,
Втолити спрагу в літній день,
Так ми до «Кримської світлиці»
За рідним словом завжди йдем.

Як зорі, світяться зініці,
Коли вчтається всячкас
В рядочки «Кримської світлиці»,
Що стала рідною для нас.

Коли є радість, веселиться,
А от як гірко, — навпаки:
Барометр «Кримської світлиці» —
Це правда, втілена в рядки.

Вона в такім ще юнім віці —
Що ювілейні двадцять літ!
Це — розквіт «Кримської світлиці»
І творчих задумів політ.

Вона, як сонячна жар-птиця,
В вись над півостровом зліта.
На шпалтах «Кримської світлиці»
Вкраїни зерня пророста.

Її душа в рядках іскриться,
І мудрість мамина сія.
На вогник «Кримської світлиці» —
Як в отчий дім прямуя я.

Тут рідне все, знайомі лица,
Кому ти вірш без умов.
Несем до «Кримської світлиці»
Свою пошану і любов.

З роси вам, з чистої водиці!
Дай, Боже, довгих, світлих літ!
Новий рік з «Кримської світлиці»
Свій почина святковий хід.

Хай слово щедро колоситься!
З Новим вас роком,

в добрий час!
Це — свято «Кримської світлиці».
А отже, кожного із нас!

З найкращими побажаннями творчості, натхнення, вдячних шанувальників любої моєму серцю «Кримської світлиці», широко — ваш багаторічний автор і побратим, член Національної спілки письменників України, заслужений журналіст України, кандидат історичних наук, доцент

Іван ЛЕВЧЕНКО

м. Київ

ЦЕ СВЯТО КОЖНОГО ІЗ НАС!

В НІЙ І БЕЗСМЕРТЯ, І НАДІЯ: ГОРТАЮ, ПЛАЧУ І РАДІЮ...

Не у кожного є можливість переживати хоча б часточку свого життя знову і знову. І справа не у спогадах: в них ми бачимо минуле через призму сьогодення, озброєні знанням наслідків того чи іншого вчинку або ж події. А ось коли я гортаю підшивку своєї газети, то, мов на килиму-літакові, повертаюся в минуле і переживаю ті ж самі почуття, які були поштовхом для написання того чи іншого рядка.

Ось газета за 23 грудня, і знову, як і рік тому, глибокої ночі (а вона стає такою вже після 5-ї годин) я повертаюся з конкурсу краси і культури. Прохолодно і волого. Мене підганяє страх, що запізнилася на останню маршрутку. Але встигла, бо за плечима, здається, тріпочуть крила. Це тому, що переможницею в конкурсі стала наша україночка, тому що на конкурсі і за його межами панувало поважне, добре ставлення до культур усіх народів Криму та їхніх носіїв, тому що я теж доторкнулася до всього цього і маю надію передати тепло дотику й нашим читачам.

А ось дивитися на мене з фотографії наша славетна вишивальниця Віра Сергіївна Роїк. Вона жива, як і тоді, у 2008 році. І знову я чекаю від неї дзвінка й думаю про чергову нашу зустріч, бо пишу про неї книгу.

Розгорнувшись підшивку, маю змогу знову поспілкуватися зі своїми друзями і товаришами, бо їх чимало живе на газетних шпалтах. Тут живуть і події, що хвилюють, як і раніше, бо потребують не лише оцінки, але і втручання. А це — помаранчевий Майдан, і ще ніхто не зрадив його ідеали...

Отже, у будь-який момент

можна наблизити до себе щось із того, що перебуває на двадцятирічній відстані від сьогодення. Щоправда, дуже давно почуття і враження оживають нехоче — реанімації підлягають лише найяскравіші із них.

Дивлюся на фото в газеті і згадую наш найперший редакційний колектив. Ми — це ненормальні патріоти-мрійники, готові на велике жертві ради своєї держави. І те, що важко приняти розумом, ми підсолоджуємо думками про радянську неволю, її ще нескоро відзначаємо собі, що потрапили із вогню та в полум'я. Особливо некритичними до пострадянського життя були люди, яким довелося попрацювати у радянській журналістиці. Згадуючи ті часи, я завжди бачу перед собою Василя Кириловича Богуцького, нашого відповідального секретаря. За своїм впливом на оточення він був схожий на енергетичний вулкан. Однією із головних його претензій до радянського минулого було те, що, виявляється, за колишніх часів, будуючи дачу, не можна було відхилятися від певних параметрів, аби вона не перетворилася на заміський палац. У підвалі Василя Кириловича зберігалося тоді понад тисячу банок консервів, і його, як людину відносно заможну, дратували радянські забаганки. Та чи міг він хоча б подумати, що, коли будь-які обмеження відійдуть у минуле, йому з того вже не буде жодного зиску, бо, живучи на жалюгідну пенсію, він не будуватиметься, а його старшого сина викинуть із вікна квартири, яку хлопець здав в оренду підприємцеві, що не бажав за неї платити, сам же

Василь Кирилович, сповнений

хоряків із того, що він був відомим редактором «Кримської світлиці», сповнений любов'ю до свого народу і болем через його трагічну історію та насправді неоднозначні перспективи. Такі в газеті не затримувалися, і ні-

тоді ми мали великий колектив, і молодь, яка не «перахвіріла» державною незалежністю, не зазнала великих втрат у цьому процесі, іноді не розуміла душу «Кримської світлиці», сповнену любов'ю до свого народу і болем через його трагічну історію та насправді неоднозначні перспективи. Такі в газеті не затримувалися, і ні-

хто за ними особливо не сумував.

Мандруючи двома останніми десятиліттями, не можу не згадати про нашого головного редактора впродовж тридцялого часу — Віктора Володимировича Кацула. Кажуть, немає незамінних людей. Можливо, так воно і є. Але інша людина робитиме свою справу вже по-іншому, а якщо говорити про газету, то вона робитиме іншу газету, і не відомо ще, чи змогли б її полюбити читачі. «Кримська світлиця» останнього десятиліття була не лише патріотичною, законою в рідну мову, але й пісенною, з цікавими конкурсами, вечорницями, її можна було не просити читати, але й жити з нею одним життям.

Не викреслити зі «світличної» історії той час, коли на місці Віктора Володимировича за бажанням київської влади опинилася інша людина, здавалося б, цілком достойна, що мала журналистські і письменницькі здобутки. Але газета незабаром припинила своє існування, померла зовсім юною, як кажуть, — у розквіті сил. Я рідко пригадую ті часи — надто боляче, бо життя мое без «Кримської світлиці» становило порожнім і безглуздим. Та нехай би собі і без неї, але ж усвідомлювати, що її немає взагалі, було нестерпно. І якби не Віктор Володимирович, ми б тепер не святкували свого двадцятиріття.

А цей мій екскурс у минуле — саме з нагоди «світличного» ювілею. Сьогодні нас лишилася третина. Це — Іра Миткалик, починаю перелік саме із неї, бо вона у нас — за двох, і за себе, і за свого батька, попереднього головного редактора Володимира Сильвестровича Миткалика. Знаю, що Іра усвідомлює цю свою важливу місію, і школу, що, працюючи літературним редактором, вона рідко береться за перо. А батько, якби був з нами, думаю, порадів би за неї, аби вона приєдналася

до журналістського цеху.

Працюючи в газеті фотокореспондентом й ватажок молодіжної організації українських націоналістів Олекса Носаненко. Народжений на Херсонщині, свого часу він самотужки опанував українську мову і послуговується нею у будь-якому середовищі. Нещодавно Олекса вперше став батьком. Його дружина Оксана подарувала Україні іще одного козака — Святослава. Олекса серйозно захоплюється фотографією, і, по-при свої дві вищі освіти, серед яких немає дотичної до газетної справи, своє життя пов'язав із «Кримською світлицею».

А без нашого оператора комп'ютерного набору Олени Келімової бував і зовсім скруто, життя нібито завмірає, бо набрати великий текст без відповідних навичок — справжнє випробування. А ще Олена у нас — відповідальна за міжнародні стосунки. Вона, ставши дружиною кримськотатарського хлопця, проміняла комфортне життя у міській квартирі на постійну боротьбу із побутовими труднощами в приміському селі, поки що далекому від цивілізації. А це означає, що ховання таки є, і воно — поряд.

З літа цього року працює в редакції відповідальним секретарем Любко Совик. А взагалі вона з нами вже десь десять років, з невеличкою перервою. Любі дуже пасує її ім'я, бо саме такою вона є для оточення. Любка — наша добра «світлична» господина, а ще людина, яка має великий потенціал і відданість «Кримській світлиці» серце. Ось і всі ті, кого можна щоденно побачити в стінах редакції.

Маємо ще кількох творчих працівників, які не шкодять для читачів своїх зусиль і талантів. Це Валентина Настіна, Сергій Лашенко і Микола Владімірський. То неваже це і всі?

Але ж таки не всі! Біо ніяк не можемо забути про заступника директора газетно-журналістичного видавництва Віктора Володимировича Пасака. Це він приїжджає із Києва відчиняти для нашого колективу опломбовані двері редакційного офісу. Маючи з ким порівнювати, ми усвідомлюємо — і з другим Віктором Володимировичем нам також дуже пощастило! Гріх було б не згадати і генерального директора НГЖВ Олесю Олександровну Білаш, бо без цих людей газета б не воскресла. Вони повірili в нас, у нашого головного редактора, попри той негатив, який поширювали їхні попередники, і захистили, підтримали редакцію, давши їй можливість нормально працювати.

Ось за такої ситуації ми зустрічаємо своє двадцятиріття, і дай Бог, що воно буде не останнім.

Сподіваюся, що згодом, гортаючи підшивку, хтось пригадає і нас, а тим кращим, що ми несли людям, злагати свою життєву програму.

Тамара СОЛОВЕЙ

«У ДВАДЦЯТЬ ЛІТ — ДУША ЯК ЦВІТ...»

Щоб не клубочилися хмари
На Вашім славнім віражі,
Прийті вітання
від Тамари!

Пошли Вам, Боже, тиражі
Й зарплати, а не міражі,
На цім вселюдським вітражі.
А нам — пристойні гонорари!
У двадцять літ —
душа як цвіт,

Пора весни і чудодійства,
Хай береже Вас більш світ
Від усілякого злодійства!
Щоб ми стремились
в рідний Крим
До моря, до тепла
й здоров'я,

Щоб світло

незнищенних рим

Цей шлях осяяло любов'ю!

Тамара КОСТЕЦЬКА

м. Київ

ШАНОВНІ ВІКТОР КАЧУЛА, ТАМАРА СОЛОВЕЙ, ДАНИЛО КОНОНЕНКО І ВСІ ПРАЦІВНИКИ РЕДАЦІЇ!

Прийті в найщиріші вітання з нагоди 20-річного ювілею «Кримської світлиці»!

Бажаю Вам найбільшого земного скарбу — міцного здоров'я, довголіття, Божого благословення, здійснення всіх творчих задумів.

Я із задоволенням читаю все, що пишуть Тамара Соловей і Данило Кононенко. Сьогодні, як ніколи, треба виявляти добре почуття одне до одного, саме сьогодні. І як гарно на серці, як тепліє на душі, коли стикаєшся з такими острівцями добра, віри, надії, любові в нашему подекуди жорстокому, несправедливому світі. Ці журналісти вчать нас любові до природи та історії рідного краю, доброти, поваги до себе та оточуючих. Хай зозуля накує Вам ще багато літ!

«СВІТЛИЦІ-ЮВІЛЯРЦІ»

Вже двадцять літ
з тобою разом.

Ти — ніби матінка мені.

Ти всіх здружила нас одразу,

Життя з тобою — я у сні.

Для тебе ми вірші складаєм

І славимо на цілій світ.

Здоров'я, успіхів бажаєм

Ти жити ще багато літ!

Валентина КОВАЛЕНКО,
учитель-методист української мови та літератури
НВК «Школа-ліцей» № 3
м. Сімферополя

МИ ГУРТОМ БУДУВАЛИ «СВІТЛИЦЮ»!

Уперше почула про «Кримську світлицю» ще тоді, коли була студенткою Таврійського національного університету, від викладачів О. І. Губаря, П. М. Киричка та М. Я. Вишняка, котрі постійно радили нам, майбутнім філологам, передплачувати її. Може, тому їй поступала у двері «Світлиці», коли вже після закінчення навчання та народження діток знову повернулася із села до Сімферополя у пошуках роботи. І мені не відмовили! Погодилася на запропоноване вакантне місце оператора комп’ютерного набору, зрадівши, що хоч тут потрібне знання української мови.

Прийшла на роботу до «Кримської світлиці» влітку 2002 року, саме в той момент, коли редакція переїхала з тісного приміщення на вул. Київській — до просторих п’яти (!) кімнат на вул. Гагаріна, які надали редакції після появи на світ спеціального Доручення Президента Л. Д. Кучми. Пригадую, як дружно розставляли в кабінетах стареньки столи, стільці, комп’ютери. Згодом на будівлі бази-готелю «Артек» з’явилася вивіска з написом «Всеукраїнська громадсько-політична та літературна газета «Кримська світлиця», біля якої ми та гості редакції з радістю фотографувалися. Колектив був тоді великий, багато було молоді, адже регулярно виходили тоді у «Світлиці» три додатки: «Джерельце», «Будьмо!» і «Кримспорт». Данило Кононенко «постачав» редакції літературу, Тамара Соловей, Лідія Степко писали про соціальні проблеми, Тетяна Успенська працювала над громадсько-політичною тематикою, Григорій Рудницький готовував креації та історичні матеріали, а ще разом із Володею Шліхтою забезпечував випуск додатку «Кримспорт». Оксана Лихоєвська та Юлія Дорофей писали статті на мистецькі та молодіжні теми. Рафаель Вахідов надавав фотоілюстрації, потім змінив його Юрій Жаглін. Грамотність газети забезпечувала Тамара Петрівна Іванченко, яка невтомно знаходила по-милки, виправляла їх і вчила нас,

молодих, як так краще писати, щоб її було менше мороки. Передала вона свій досвід Володимиру Совику. Марина Жагліна займалася дизайном і версткою «Джерельця», нерідко ілюстраціями в газеті були її власні малюнки. На зміну їй прийшла не менш талановита львів’янка Галина Стулікова.

Був у нас в редакції й бухгалтер, дуже порядна і чесна людина Михайло Семенович Герасименко (царство йому небесне), потім Емілія Георгіївна Соченко. Ми їх дуже любили, а особливо в день отримання зарплати! І ж для редакції в той час зарплата була рідкісним святом, адже отримували її з тривалими перервами і запізненнями. Не всі витримували такі випробування, прийшов до «Світлиці» після наших ветеранів один молодий бухгалтер, але як не було чим місяці чотири платити зарплату — так десь і «здімів»...

Ви тільки уявіть собі, у 2006 році редакція залишається без бухгалтера. І нового не візьмеш, бо хто ж піде працювати, знаючи, що тут півроку вже не виплачують зарплату?! А щоб безперебійно виходила газета, потрібно регулярно платити за поліграфічні послуги, не кажучи вже про купу поточних рахунків: за оренду, Інтернет, телефони, папір, щоб принтер друкував і комп’ютер не ламався і т. п. Тоді й довелось мені терміново освоювати бухгалтерську справу. Теорію бухгалтерської науки пройшла на курсах, на практиці допомагала Емілія Георгіївна.

А виживали ми тоді, в той чорний період нашої долі (пам’ятаєте оту чорну траурну смугу на першій сторінці?), завдяки вам, дорогі наші читачі. Не влада виділяла на газету кошти, не скоробагатьки, а ви, переважно пенсіонери, підтримували нас, чим могли. Хіба забудеш, як ми за рогом купували на обід пиріжки на пожертвувані вами гривні? А те домашнє смачнюще

варення, що підсолджувало нам життя, фрукти з ваших домашніх городів...

Не можемо забути й того, як ми разом з вами на нашему газетному «Кримському Майдані» підтримували під час виборчої кампанії кандидата в Президенти В. А. Ющенка. Віктор Андрійович став Президентом, і ми по телевізору почули від нього довгоочікуване: «Я врятую «Світлицю!» Не врятував... А ми ж так сподівалися, що з таким УКРАЇНСЬКИМ президентом УКРАЇНСЬКА газета, як і вся наша держава, вже не виживатиме, а житиме! Навіть мріяли про власне приміщення, редакційне авто, щоб добиратися в кримську сільську глибинку, де так багато нашого роботяцього українського люду з мозолистими руками і відкритими душами. Але хіба тим, хто звік дивитися на народ з висоти трибун чи із затемнених вікон дорогущих своїх «мерседесів» чи «майбахів», до наших проблем?

Тож рятував нашу газету і до останнього боронив колектив від скорочень (це щоб комусь на «мерседесі» вистачало?), як завжди, головний редактор Віктор Качула. І він таки добився, щоб не лише купка ентузіастів, а сама держава відповідала за свої інформаційні проблеми, щоб вона стала співзасновником і видавцем друкованого органу, який її, цю державу, з усіх

сил допомагає розбудовувати й захищати.

І світла пора в нашій редакційній долі таки настала на початку 2007 року, коли редакція «Кримської світлиці» нарешті увійшла до складу Державного підприємства «Газетно-журнальне видавництво» Міністерства культури і туризму України, котре взяло на себе усі клопоти щодо видання газети.

А ми, нарешті, змогли дозволити собі провести найнеобхідніший ремонт у редакційних кімнатах. Перше, що ми зробили, — це встановили металопластикові евровікна. Справжнім щастям для редакції стали кондиціонери, які взимку гріли (скільки років ми працювали в холоді...), а влітку рятували від спеки. Потім наклеїли світлі шпалери. Потроху наша редакція ставала дійсно схожою на світлицю. Щоб зекономити кошти, самі настелили лінолеум. З часом придбали письмові та комп’ютерні столи, зручні стільці, шафи для бібліотеки, оновили офісну техніку, комп’ютери, видавничє обладнання. Не соромно тепер було в редакції і гостей привімати, і «Караоке у «Світлиці», і конкурс краси «Кримчаночка» проводити.

І треба ж — тільки почали спинатися на ноги, обживатися, людьми себе відчувати, зробили газету кольоровою, провели кілька гучних масових газетних акцій-конкурсів серед читачів (зокрема, неповторний пісенний конкурс), як наше добрі ім’я, наше майно, наш український газетний поступ почали зазіхати — «не так тій воріженьки, як добрі люди» (а де ж ви були, коли «Світлиця» сиротиною з простягнутою рукою стояла?). А потім і взагалі свої замки на двері «Світлиці» вчепили, зачинили її від працівників, які творили газету, й від людей, котрі її читали...

Але як у більшості казок Добро перемагає Зло — так і у нас: двері «Світлиці» знову відкрили для Вас, наших щиріх друзів, прихильників, читачів, авторів! Саме для Вас і разом з Вами я хочується творити світлу, добру газету, яка прикрашає цей світ і ось уже 20 років несе людям радість.

А ще я переконалася, працюючи у «Світлиці» поруч з такими душевними, світлими, талановитими людьми, як Данило Кононенко, Віктор Качула, Тамара Соловей, що іншою наша газета й не може бути — стільки у неї вкладається душі, таланту, світла й добра!

Любов СОВИК

РОБИТЬ ДОБРО — «СВІТЛИЦІ» СУТЬ!

Доброго дня, дорогі «світлиці»! Вітаю вас з ювілеєм! «Кримську світлицю»

віншу зі святом!

Хай вона буде завжди молодою, Хай читачів прибуває багато, А негаразди спливають з водою.

Всього найкращого «Світлиці»! Вона, як чисте джерело, Що кожному дало напиться, Долати спрагу помогло.

Нехай щастить усім, і кожен Кохання має у сім’ї.

Допоможи в ділах нам, Боже, Щоб ми гуляли на свої!

Всього найкращого спільноті! Щоб все омріяне збулось, і, як у тому анекдоті, Всього хотілось, все моглось!

Бажаю щастя і натхнення! Шануйте всіх, хто біля вас, і пам’ятайте сьогодення, Як хутко наш спливає час.

Не витрачайте ні хвилини На заздрощі і фанатизм, Робіть корисне для родини — Це є буде ваш патріотизм.

А то, бува, кричить, доводить, Що обймає цілій світ, А бабці, котра ледве ходить, Забув купити навіть хліб.

Любіть того, хто поруч з вами: Робіть добро — людини суть. І я упевнена: з роками Ці дії щастя принесуть.

Галина Степанівна
ЛАФАЗАНОВА,
73 роки, вірна ваша
читачка й дописувачка

м. Євпаторія, АР Крим

* * *

Доброго дня, шановна редакція «Кримської світлиці»! З радістю прийняла запрошення взяти участь у конкурсі привітань до 20-ї річниці нашої дорогої газети. Мешкаю в Криму сім років, і приємно було в цьому багатонаціональному, багатоголосому краї зустрітися з українівською газетою, яка дійсно правдиво відтворює надії, мрії, сподівання нашого талановитого народу. З нетерпінням завжди чекаю «Світлицю», розмірковую, заглиблююсь у її статті, багато з поданого матеріалу співзвучне з моїми думками, життєвим досвідом, переживаннями тощо. Найбільше подобається поетичні обрії газети, історичні сторінки життя нашої багатостражданої України. Деякі мої дописи також друкувалися у «Світлиці».

Пропоную увазі працівників редакції і читачів-однодумців мое вітання нашій газеті з ювілем:

НЕСКОРЕНА!

«А я не скорилася:
Зі слози відродилася...»

На радість всім
ти знову повернулась,
Така нескорена, потрібна,
неповторна,
І враз серця до тебе
потягнулись,
Рядочками-струмками
життєтворними.

Той час сумний подолано
назавжди,
Імла в тенета не взяла
«Світлицю»,

Вона, мов смолоскип,
дорогу вкаже,
І світлом райдуги засяє,
зайскриться,

Лиш 20 літ — це погляд
у майбутнє,
Вже досвід є і невичерпна сила,
Творців звитяжна

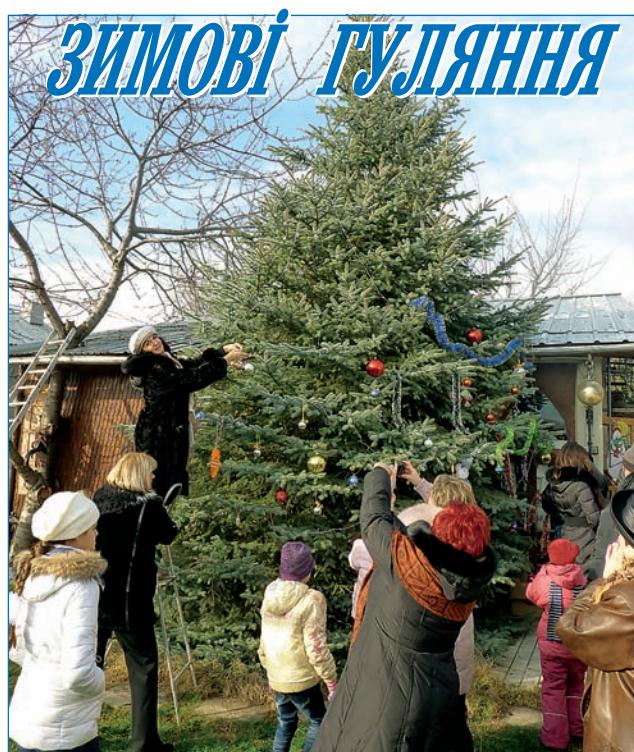
праця незабутня,
Вона для молоді —
і старт, і крила.

Для мене ти,
мов «писанка-кримчанка»,
Зі шпальтів братство дружне
промовляє,

У творчому полоні
тримайтесь, «світличани»,
І слово правди
хай глибин сердець сягає!

Тетяна ШКІЛЬНЮК,
працівник культури, викла-
дач, пенсіонерка
с. Родникове, Крим

ЗИМОВІ ГУЛЯННЯ НА ХУТОРІ ІЛЛІЧА

Минулого неділі в Музеї побуту Західної України ім. Івана Снігурі в м. Севастополі (с. Чорноріччя, «Хутір Ілліча») за сприяння місцевого західноукраїнського земляцтва «Буковина» пройшли зимові гуляння. В культурному меню були прикраси ялинки, яка росте біля музею, колядки, конкурси. Головним заходом стала запланована презентація альбому народного фольклорного ансамблю «Горлиця» під керівництвом Катерини Масленкової.

Як розповіла талановита фольклорист-музикознавець, вона в Севастополі народилась і з дитинства співала в гурті «Калинка» Севастопольського будинку дитячої та юнацької творчості. А за роки навчання у Київському національному університеті культури і мистецтв росіянка Катерина всією душою полюбила українську народну пісню. Після повернення до рідного міста створила новий гурт, який виступає в різних конкурсах та прикрашає свята. Ансамбль «Горлиця» за 4 роки «назбирав» у своєму репертуарі більше 60 пісень – українських і російських, жартівливих і обрядових, 19 з яких увійшли до альбому, що було записано за сприяння депутата Севастопольської міської ради Сергія Живодуєва та продюсерського центру «Інформ-ТВ». До альбому увійшли і кілька російськомовних пісень. 7 співачок і акомпаніатор почали роботу над збіркою ще навесні. Незважаючи на те, що учасники гурту живуть в різних районах міста, зібрати людей легко, бо вони – фанати співу. Поки що колектив співачок аматорський, але вони намагаються досягти професійного рівня.

І ось презентований меценатом Михайлом Кузменюком результат творчості.

Для учасників ансамблю спів – це життя, – каже Катерина Масленкова, а українська пісня не може не подобатись слухачам. Українська мова є для пісень і музичної творчості ніжною та мило-звуковою. Сама вона має відкритий народний голос, а з пісень їй більше подобаються ліричні. Як вокаліст вона минулого року перемогла у V Міжнародному конкурсі-фестивалі народної музики «Самородки-2011», заспівавши купальську їй одну народну пісню «Ішов козак потайком». Радісно, що 25-річна Катерина володіє українською, бездоганно співає їй дбає про збереження української народної пісні.

Гуляння проходили у від-

критому режимі – частина сістр відбувалася тут, на подвір'ї, і деякі учасники свята самі могли долучитися до кулинарії, отримавши заодно рецепти приготування від дружини господаря Валентини та дочки Іванни, невісток. На тлі чудового краєвиду пройшло жваве спілкування, яке чергувалось з культурними заходами, в яких взяли участь більшість із восьми десятків гостей. Деякі з них поділились своїми враженнями.

Валентина, освітянка:

— Подружжя Кузменюків

вміє створювати свята. Всі члени родини – творчі люди. Звісно, він – всьому голова. У всіх, хто тут знаходиться, як бачите, піднесений настрій. Цей етнографічний музей є одним із культурних центрів Севастополя.

Пісні ансамблю «Горлиця» виконуються з вищуканістю, співачки тонко передають справжню українську натуру. Мелодійність і добре звучання українських пісень, здається, можуть охопити увесь світ. Співачки ще заплюють присутніх, закликають до танцю, а це зігріває в морозну погоду.

Володимир, науковець:

— Такі зустрічі зближують людей і роблять їх добришими.

Атмосфера виглядає щедрою і слов'янською, в її створенні велика заслуга яскравого фольклорного ансамблю. Радій, що вийшов диск з піснями – адже приемно в машині замість попсів послухати співочу українську мову.

Людмила, представник торговельної організації:

— Дещо незвичайно для севастопольців – ми просто відзначаємо новий рік, а тут така велика культурна програма, чудовий краївдій, ознайомлення з українськими традиціями – важливо, що Михайло Ілліч вкладає всю душу в свою меценатську діяльність.

Микола Владзімірський

Редакції газети
«Буковинська Світлиця»
біліць авторів.
Спільно долаймо
миє наче
«лиху давнєї
сьогоднечі»!
і. Дзвоб

20. XII. 2012

Новою свою щойно виданою книгою «Бо то не просто мова, звуки...» привітав «Світлицю»-ювілярку академік Іван Михайлович Дзвоба – давній читач і автор нашої газети. Пропонуємо уважіти читачів авторську передмову до цієї книги і запрошуємо до редакційної бібліотеки!

ВІД АВТОРА

У другій половині 80-х років минулого століття, за умов кризи радянських структур і еволюції політики партії в бік горбачовської «перебудови» і «голосності», громадська думка в Україні почала потроху віднововувати собі місце в засобах масової інформації. Вони звертаються, хоч і обережно, до наболілих суспільних проблем, зокрема і національно-культурних. Популярність здобувають «Літературна Україна» і

СПІЛЬНО ДОЛАЙМО ОТЕ НАШЕ «ЛИХО ДАВНЕ Й СЬОГОЧАСНЕ»!

особливо «Вечірній Київ», наклад якого перевищив стотисячний. Головний редактор «Вечірнього Києва» Віталій Опанасович Карпенко зумів зробити газету цікавою, ініціював обговорення на її шпальтах питань, які раніше оминалися. Одним із них було мовне: упосліджене становище української мови, тривання русифікації викликали тривогу, болячі переживання у багатьох українців. Віталій Карпенко запропонував мені виступити в газеті на цю тему, знаючи, що я не раз до неї звертався. Я подав велику статтю під назвою: «Бо то не просто мова, звуки...». Говорив про велику культурну цінність кожної мови, в якій історія і душа народу, його творча сила і гарантія майбуття; про необхідність взаємопізнання і взаємоваги людей усіх націй; про загрози для української мови, що постали як наслідок заборон та утисків у Російській імперії та поступової підміни принципів інтернаціоналізму русифікацією в СРСР. Писав, як мені здавалося, максимально коректно і толерантно, мені не було потреби спеціально «налаштовувати» себе на цей тон – це сутність моєго світогляду й самопочування.

Але... що тут почалося! Які при- ступила у купу хмизу, давно готового спалахнути, а під сподом там ще й пласти залежаного мотлоху та піснів. Багато хто мене підтримав, одні розважливо, інші не дуже, а деякі так, що краще б вони мовчали (пригадуєте Лесю Українку: кажуть, що Н. – патріот, бо говорить по-українському, але краще б він говорив по-китайському). Та були листи – і дуже немало, – в яких мене оголошували і націоналістом, і фашистом, і бандерівцем, і мало не тим, хто то криниці в Західній Україні наповнював трупами дітей. Мені багато чого доводилося чувати на свою адресу, але ставало не по собі від невмотивованої злоби і безнадійної глупоти багатьох і багатьох співвітчизників.

уважності в читанні: мені приписували навіть ті чужі думки, з якими я полемізував.

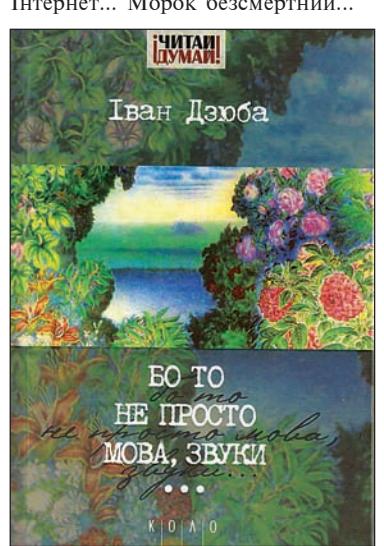
Воїтину: хто хоче пошарпати собі нерви і помучити душу – хай встане в обороні української мови.

Так було, так є і так, мабуть, і буде. Хіба що не стане до кого звертатися.

Із тих сотень листів, що надійшли тоді до «Вечірнього Києва», в моєму архіві збереглася та частина, яку редакція передала мені – задля продовження полеміки. Але і ця частина здається мені по-своєму цінною як свідчення тогочасних настроїв у суспільстві – власне, сумне свідчення про низьку культуру (слушніше – брак культури) міжнаціональних відносин, хаос у поглядах на духовні цінності, комплекс меншоватості більшості українців, – хоч було висловлено в окремих листах і немало світлих думок.

У розділі «Листи, листи» я вирішив запропонувати увазі читача деякі з листів, представивши і ті, в яких є, на мій погляд, більш-менш адекватне розуміння проблеми; і ті, про авторів яких можна сказати словами Лесі Українки: «Краше б він...» (дивись вище); і листи шовіністично-ненависницькі (найменш хамські з них). Я вагався: може, краче подати найхарактерніші уривки з них – буде концентрова-

ніше й економінше. Але тоді втрачався документальність і створюється враження цілеспрямованої вибірковості. А хотілося зберегти неповторний аромат (чи «аромат») кожного листа, особливості стилю й орфографії. Тож хто хоче відчути атмосферу тієї морально страшуватої доби, хай набереться терпіння і дещо читає. А втім: чи багато що змінилося за четверть століття? Погодіться навколо себе, послухайте депутатів, телешоу, загляньте в Інтернет... Морок безсмертний...

День 21 грудня для працівників Центрального музею Тавриди став не бентежним днем багатьма очікуваного кінця світу за календарем майя, а по-справжньому святковою датою, бо збігся з двадцятиріччям цього закладу.

До програми святкових заходів увійшла і виставка-конкурс «Національні кухні», під час якої змагалися учні Сімферопольського вищого професійного училища ресторанного сервісу і туризму у приготуванні найдосконаліших національних страв, а також їхній презентації. Проходив захід в етнографічному музеї, де, на диво його працівників, попри ожеледицю, що змусила затримувати навіть літаки, було вельми людно.

ЗАМІСТЬ КІНЦЯ СВІТУ - РІЗДВЯНИЙ СТІЛ

Організаторами цієї виставки-конкурсу стали Міністерство культури Криму, Республіканський комітет у справах національностей Юрій Касминін. Словом мали також його голова Рефат Кенжалієв, міністр культури Криму Альона Плакіда, директор етнографічного музею Юрій Лаптєв та керівниця училища Марина Пальчук, яка зауважила, що сьогодні викладачі училища разом з його учнями «постигають руку дружби усім

кухні чи не в першу чергу.

Найбільше, здавалось, постаралися чехи. На їхньому столі і страв багато, і виглядають вони дуже привабливо. Тут і картопляні кнедлики, шкрабанки теж із картоплі, фаршировані цибулею та грибами, а також виготовлені із манки і дріжджового тіста, і куряче філе, фаршироване апельсинами. Але найефективніше виглядає різдвяний тушкований короп. Саме він у чехів є обов'язковою стравою та

народам» і що в конкурсі беруть участь тільки найуспішніші кухарі.

Якою ж була схема його проведення? Напередодні представники культурних товариств (а це болгари, вірмени, молдавани, кримські татари, караїми, кримчаки, греки, німці, українці, росіяни, білоруси, чехи) передали рецепти своїх страв конкурсантам, і ті до початку заходу їх приготували. Дехто ж консультував молодь й під час роботи. Тож зрозуміло, що від самого початку не всі конкурсні були в рівних умовах — багато що залежало від тієї уваги, яка приділялася їхній роботі представниками національно-культурних товариств, які, зрештою, і мали бути зацікавлені в успіху своєї

народам» і що в конкурсі беруть участь тільки найуспішніші кухарі.

Якою ж була схема його проведення? Напередодні представники культурних товариств (а це болгари, вірмени, молдавани, кримські татари, караїми, кримчаки, греки, німці, українці, росіяни, білоруси, чехи) передали рецепти своїх страв конкурсантам, і ті до початку заходу їх приготували. Дехто ж консультував молодь й під час роботи. Тож зрозуміло, що від самого початку не всі конкурсні були в рівних умовах — багато що залежало від тієї уваги, яка приділялася їхній роботі представниками національно-культурних товариств, які, зрештою, і мали бути зацікавлені в успіху своєї

народам» і що в конкурсі беруть участь тільки найуспішніші кухарі.

На столі у кримських татар були плов, пахлава, бурма і самса.

Караїми презентували караїмські пиріжки, імурту (печений яйця, присипані сіллю та перцем) та халву, яка кухарям, на жаль, не вдалася.

Небідний стіл був і у кримчаків. Його окрасою стали крихітні пельмені під соусом. Поряд приємно було бачити юні віртуозів, які все виготовляли власноруч. Саша Хорошавін та Іра Кучер розповіли, що вони навчаються на першому курсі і що професія кухаря їм подобається вже своєю затребуваністю: «Адже люди люб-

лять поїсти смачненького». Тож половина першокурсників — хлопці, їм також пасує білий фартух.

Молдавани презентували всього дві страви, але «група підтримки» у них була найчисленніша та і костюми на прочуд гарні. Болгарську кухню прикрашала грана винограду. Трохи далі розташувалися східні слов'яні. Справжнім витвором мистецтва здавалася російська «Шапка Мономаха» (курник). Та ще дивніше було довідатися, що у куполовидній споруді із тіста з півником на верхівці знаходиться курятина, перевернута млинцями. Білоруси запам'яталися стравою із манної каші у клюквинному желе. А українці, які були в найдальший кімнаті, де розміщалася постійно діюча експозиція української етнографії, — січенниками, мандриками, немов справжніми, колосками із тіста. Звичайно, спокусливо було спробувати, як же поєднуються між собою у січенниках м'ясо, риба та гриби. Але таку можливість мали тільки члени журі, на яке після оцінки презентації чекала ще й дегустація національних страв. До речі, український стіл виглядав найбільш художньо.

Втім, перше місце дісталося вірменській кухні, друге — чеській, третє — караїмській. А кращою стравою було визнано російську «Шапку Мономаха».

Тамара СОЛОВЕЙ

ПЕРШИЙ БЛАГОДІЙНИЙ РІЗДВЯНИЙ ТАВРІЙСЬКИЙ БАЛ

22 грудня в Сімферопольському художньому музеї, колишній будівлі офіцерських зборів 51-го піхотного Литовського полку, відбувся перший в історії сучасного Сімферополя благодійний Різдвяний Таврійський бал.

Таврійський бал — це театралізоване танцювальне дійство, в якому взяли участь Постійний Представник Президента України в АР Крим Віктор Плакіда, представники кримської влади, військовослужбовці Сімферопольського гарнізону і всі ті, кому небайдужий моральний вигляд нинішнього покоління людей, а також сучасний рівень культури та людських взаємин. Жінки кокетливо

дефілювали в розкішних бальних сукнях, а чоловіки хизувалися у фраках і нарядах гусарів XIX століття. Враховуючи те, що бал проходив у колишній будівлі офіцерських зборів, військові прийшли в парадній формі з кортиками. На вечорі танцювали кадриль, польку, вальс, грали в настільні ігри, а спеціально для дам дали урок «мови віяла». В рамках заходу відбувся благодійний аукціон. Зібрані кошти будуть передані у Республіканську школу-інтернат для глухих дітей.

Олексій МАЗЕПА, спеціальний кореспондент «Народної армії», підполковник

«Відчуваємо дефіцит віри і правди»
Євген Сверстюк

Е знакові книги, жанр яких одразу зможе визначити навіть досвідченим читачам, бо це — органічний синтез прози й поезії, хроніки подій і рефлексії автора, аналітики й образності, документів та їх духовно-морального, естетично-го та осердченого осмислення. До таких творів я відношу нову книгу лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, Міжнародної премії імені Григорія Сковороди і премії імені Івана Франка в галузі інформаційної діяльності, відомого публіциста Володимира Стадніченка «Садівник щастя». У заголовку книга оголошена сучасним девізом «Сковорода як дзеркало України».

І справді, читаючи зором і серцем сторінку за сторінкою, я чую живий голос Григорія Сковороди, срібну мелодію його флейти, всотую всім еством заповіт нашого Перворозуму: «Ми народилися для справжнього щастя і мандруємо до нього», відчуваю на дотик закличний смисл і зміст книги, націленний на реальнє втілення моральних настанов філософа, на духовну сковородинізацію всього нашого життя.

Спрямована вгору і вглиб, книга «Садівник щастя» — ясна виразність гармонії: це перехрестя доль генія народної мудрості і автора, як послідовника свого величного земляка-полтавчанина; це гармонія високого змісту й прекрасної, вишуканої форми: мова живодайна, емоційна, добірна, логічно струнка, довершена. Уся книга ніби наелектризована глобальним мисленням творця «філософії серця», протистоять згасанню натхнених поривів сучасного суспільства.

Олександр Блок колись точно і влучно описав поняття гармонії: «Що таке гармонія? Гармонія є узгодженість світових сил, порядок світового життя. Порядок — космос на противагу безладу — хаосу». І справді, книга «Садівник щастя» про безмежність і неповторність особистості й творчості Григорія Сковороди — взірець гармонії у світлі наведених думок великого поета, в ній воистину узгоджуються світові сили, земне й небесне, духовне й інтелектуальне, в ній квітують вічні істини християнської культури, як невічерпного джерела мудрості, софійності, спасіння душі у вічності. І слава Богу за це благословіння!

Тож книга — мудрий провідник до гармонії, краси, істини, вона сприймається як роман-хроніка, багатогранний кристал, крізь чарівно-магічну призму якого читачі зможуть наблизитися до таємниці «внутрішньої людини» — українського генія мудрості й доброочесті, бо, за словом Ліні Костенко, «народ шукає в геніях себе». Внутрішній світ Сковороди характеризують слова з його листа до харківського знайомого Артема Карпова: «Ангел мій, мій охоронець, нині зі мною звеселюється пустинею. Я до неї народжений. Старість, біdnість, смиреність — ось мої з нею співжильці. Я їх люблю, а вони мене». Які красномовні слова!

Про самого Григорія Сковороду хочеться сказати як про сина божественної гармонії, бо Господь і талановитий родовід наділили його багатими дарами: філософа, богословів, поета, байкаря, просвітителя, музиканта, співака, композитора, поліглота, природолюба — Людини барокової культури, що сформувала основи нового світогляду Сковороди як «Учителя вічності».

Сковороду називали «Українським Сократом», диваком, «єретиком», «громадянином світу», він учився у кращих європейських університетах, у славетній Києво-Могилянській академії, тому в його творчій особистості знайшли інтегральну силу національна культура з культурою інших народів і часів: від шанованої ним античності до буреного, з багатоспектральною культурою съогодення. Воїтіну: Сковорода — на усі часи! «Він чолом сягнув зірок» (М. Шудря), хоча страждав від «язиковредія» деяких сучасників.

Автор з великою любов'ю, сердечним трепетом змальовує феномен Сковороди, його духовний космос, софійність його мислення і життєвих діянь, мандруючи його стежками-дорогами від рідних Чорнух на Полтавщині до останньої «земної гавані» — Пан-Іванівки (нині Сковородинівки) на Харківщині. Він містично прогорує: «На годиннику Сковороди — наш час». Можливо, тому, що деякі наші сучасники говорять про «великий бал сатани», про «інтернетний натурализм», «порнографію духу»?

Разом із автором — сковородознавцем і

земляком філософа — мандруємо й ми, читачі, ідемо за Сковородою, мов за Віфлеемською зіркою, зачаровані його місією: творити Новий Світ. Григорій Сковорода відкривається сучасним читачам як подвижник духу, душа якого «від поля до небес», як невтомний рушій культури, освіти, науки, як лідер духовно-морального оздоровлення суспільства, як творець практичної філософії буття, в душі якого відлунювали різні культури й епохи.

Його духовна енергія колосальна, бо примножена подвижництвом власного аскетичного життя «старчика», «монаха в миру», як людини доброчесного християнського життя, хоча й з фантомними болями душі. Колись Корній Чуковський підкреслював цінність «ставлення до літератури, як до постриги». Таку жертву любові до Бога й людей плекав у собі Сковорода — від першого до останнього удару серця, бо й улюблену Біблію поклав під голову в своїй могилі, як струмування життедайної енергії Всевишнього.

Під пером автора оживають основні віхи драматичного життя і творчості мудрого і

і мовний геноцид, про абсурд підміненості. Саме так сказав вірний послідовник Сковороди Іван Михайлович Дзюба: «Нам Україну підмінили».

Поряд, одночасно зі Сковородою, жили, творили багато людей — знаних, багатих, успішних, але не вони пішли у Безсмертя, а скромний «старчик», який за життя не мав жодного друкованого твору, не мав власної домівки, не мав матеріального багатства, утішався Біблією, творчістю зі скиби хліба і кухлем прозорі води під небесами України, на лоні оспіваної ним природи. Сковорода писав про себе: «Я нікому не заздрю, нікого не ненавиджу — всім друг, і для мого серця немає ворога в усім Все світі». Є над чим подумати багатою нашим сучасникам.

А які чудові назви розділів подарував читачам Володимир Стадніченко! Вони лунають музикою серця і слова: «Ідемо до Сковороди», «Сад, що квітне в грудні», «Радисна чаша душі», «Самітник холодної криниці», «Громовик думки і слова», «І тут підійшов Сковорода», «Нойв ковчег куль тури». Ці та інші поетичні знахідки є знаком сакральних зустрічей, розмов, диво-

розмайттям людських постатей і сюжетів. Інакше й бути не могло, бо директор видавництва «Криниця», лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, народний художник України Леонід Іванович Андрієвський сприяв життю Сковороди, його моральне вчення, книгу про нього, як власну долю, і зробив усе можливе й неможливе, аби книга «Садівник щастя» стала взірцем видавничої досконалості. Більше того, він написав прекрасну передмову «Духозорець вічності» і зарах з притаманною йому енергією до підготовки нової книги — вже до 295-річчя від дня народження Григорія Сковороди. Особливу вдячність висловлюю і за свое фото в книзі, зроблене в славних пенатах музею с. Каврай, пам'ят' про яке навіки в моєму серці.

Так само книга «Садівник щастя» — разрада для тих, хто відчуває свою відчуженість у розбурханому світі пристрастей, душевне лікування для тих, хто прагне жити за Божими заповідями в часи наступу агностичизму, раціоналізму, духовне не оперта для тих, хто з якихось причин втратив віру в людей свого оточення, але з якого все ж можна разом зі Сковородою дороги серцем до небес. Тільки нам усім слід плекати в собі людську щедротну солідарність!

Нешодівно я побувала на схилах Дніпра, у пречудовому Маріїнському парку Києва, в Музеї Води, збудованому завдяки дружній допомозі колег із казкової країни Г. Х. Андерсена — Данії, збудованого для України, її дітей і молоді, для плекання екологічної свідомості. Я мілувалася «дoleo Крапельки», гуляла з кіянами серед фонтанів, міні-озер і водойм, чудувалася доброті друзів-данців, і зrozуміла, що їх притягують до нас, в Україну, не лише наші екологічні проблеми, чорнобильська катастрофа: вони інтуїтивно тягнуться до наших сердець, залюблених у рідну землю, оспівану Сковородою: «Ах, ви, вод потоки чисті! Береги річок трависті! Ах, зелень дібрів шумливих і гайків...». Згадався «Сад божественних пісень», наслідний гармонією люди ни і Бога, людини і природи, і водночас чуємо сучасний зойк душі: «Страшний скрипаль підняв уже смичок. Він буде грати реквієм річок» (Ліна Костенко).

Схвилював щирістю, добротою й беззахисністю розділ «Мій дружний заповіт», в якому Володимир Стадніченко розпоряджається подальшою долею Великого проекту «Сковорода — 300» на наступні роки, до ще далекого 2022 року. Заповіт складено 9 березня 2012 року, в день народження Тараса Шевченка, і затверджено унікальною печаткою Сковороди. Ось вона, життева сміливість і водночас творча знахідка автора!

Книга «Садівник щастя» — як неопалима купина у мой уяви, колективній свідомості всіх сподвижників сковородинського духу, вона ніби перехід, золотий місток від долі однієї людини до долі українського народу, дорожоказ до істинного щастя людей. Сковорода — знак нероз'ємності минулого, сучасного, майбутнього, бо, як проголосував автор книги, «Кожне нове століття починається думкою і словом Сковороди». Гідне народобуття, державне будівництво нової України можливі, але лише під духовним омофором Григорія Сковороди, за азимутом його думки, за компасом його слова. А висока питома вага кожного його слова-логоса увінчана всесвітньо відомою автотеліграфією: «Світловив мене, та не спіймав». І ми рівняємося на приклад життя, високих вчинків Того, хто жив так, як говорив, а говорив так, як жив, бо нині нація переживає інфляцію слова, віри, моралі.

Чи чуємо ми голос Григорія Сковороди? Як дивовижно глянула нам у вічі його Доля! А наша Доля: чи струснула вона наше серце?! Тож закликаю: приєднуйтесь до благодійної просвітницької діяльності членів Всеукраїнського народного університету імені Григорія Сковороди, берімо із собою в міста і села, школи й університети, інтернати-сиrotинці, богадільні, тюреми й колонії книги Сковороди і про Сковороду, садімо сковородинські дібриви — по 300 дубочків на честь славного ювілею, 300-ліття від дня народження. Зростімо наш Сад Божественних Справ під пророчим благословінням українського Перворозуму.

Духовне відродження України розпочалося...

Галина САГАЧ,
доктор педагогічних наук, доктор теології, професор, академік, проректор Всеукраїнського народного університету імені Григорія Сковороди

ЯК ДЗЕРКАЛО УКРАЇНИ

**РОЗДУМИ НАД НОВОЮ КНИГОЮ ВОЛОДИМИРА СТАДНИЧЕНКА
«САДІВНИК ЩАСТЯ. СКОВОРОДА ЯК ДЗЕРКАЛО УКРАЇНИ»**

правдового Сковороди, фундатора мандрівної цивілізації homo etikus. У Сковороди (Вар-Сави — сина спокою) в запасі була і вічність, а у нас — якась мить життя, яку ми прагнемо присвятити Богові й рідному народові, беручи за приклад образ славетного Українця. Великі люди завжди самотні, про це пише Олександр Сизоненко у книзі «Не вбиваймо своїх пророків!». Тому нам треба з особливою любов'ю, відповідальністю донести світло їхніх ідей, вчення, творчості у найширші верстви населення, аби ми гідно витримали всі випробування життя з його навальними спусками й оманливими цінностями так званого «золотого мільярда» людства.

Сковорода — великий містик і стоїк, мандрівник за знаннями й благодаттю, бо для нього це — невічній й багатою джерело пізнання й духовного осянення здобутків рідного народу й усього людства, опанування світового безміру із соціальним переживанням кожної долі, кожної людини, яка трапляється на його територію шляху. Григорій Сковорода жив і творив на зламі століття, він став голосом свого терплячого, пригніченого, зневаженого народу, силу духу, красу серця якого він знов і підніс до самих небес, зокрема в «Саду божественних пісень», своїх богословських розглаголах.

Автор книги переконливо вводить нас у внутрішній драматизм життя українського любомудра, у суперечливі колізії вибору «срідної праці», істинного щастя як мудрого мандрівного «старчика», народного просвітителя із багатою дарами від Бога. Тому образ Сковороди з-під його пера вийшов таким рельєфним, багатогранним, яскравим, психологічно пerekonливим, глибинно рідним за архетипом «мудреця-миротворця» й «духовного наставника».

Доля Сковороди — загадкова, містична, тому автор дарує нам, читачам, можливість і самим дошукуватися загадок його долі, як сфінкса (за Валерієм Шевчуком), духовної місії на рівні суверенності серця, а також відкривати потаємні скарби душі генія — океану думок, почуттів, учнів, — реалізованіх, а часом, на жаль, не здійснених повною мірою. Колізія вічного й плинного в долі й особи Григорія Сковороди, як духовного первія України, розв'язується на користь Вічного новим гуманним поворотом від «абстрактної людини» до «конкретної людини» через геніальну сковородинську філософію серця, яку натхненно висвітлює на сторінках книги Володимир Стадніченко в наші тривожні часи, за висловом І. М. Дзюби, «присмоктувач думки».

Протистояння розуму й серця розв'язується на користь люблячого серця, так натхнено оспіваного Біблією — Книгою Книг. Серце геніального поета — Великого Полтавця прагне великого, вічного, сакрального, воно осердчує розум кожного українця, відкритого Богові. З цього погляду книга «Садівник щастя» сама синергія щастя, омріяного Сковородою, коли у XXI столітті б'ють на сполох слова про «антиукраїнську Україну», про культурний

НОВОРИЧЧЯ
 Пахне в хаті свіжа хвоя,
 За вікном сріблястий сніг...
 Ми з тобою тільки двоє —
 І це краще всіх утіх.
 Сніжний вечір, тиха мова,
 Конфетті яскрава нить.
 І чарівність ялинкова
 Тішить нас і бальорить.
 І не треба нам нікого,
 Щоб не чути чужих порад.
 Є бокал вина легкого,
 Як ознака добрих свят.
 І здається — ми з тобою
 Юні ще у блиску свіч...
 Пахне в хаті свіжа хвоя —
 Гарний символ Новоріччя.
 Грають вогніки квітчасті
 І моргають у твій бік...
 Дуже хтілося б цей настрій
 Повторити через рік.

**МАЛЮНОК
З НАСТРОЄМ**

I морозець, і перший сніг...
 А на душі так чисто й біло.
 З очей похмурий колір збіг,
 Вчораши все переболіло.
 Усе прозоре й молоде
 У цьому світлому єднанні.
 На часу дні зима кладе
 Майстерні кришталеві грані.
 Навколо сніг,
 ранковий сніг —
 Така нарядна однотонність.
 Білявий світ із білих вітків
 Складає білу дивну повість.
 Лиш горобина при вікні
 Ще зберегла красу вогнисту.
 Як научиться мені
 Цієї щедрості і хисту?...

* * *

Насипало снігів на дві зими,

Шо не пройти уже
 і не пройхать...
 I все ж так радісно,
 що дочекались ми
 Перед Різдвом
 засіженої віхи.
 A то дощі, слякотність,
 бруднота —
 Вони так надокутили,
 набридли...
 A нині — сніг, як музика ота,
 Де всі слова
 сковалися за ритми.
 Дерева теж одягнуті в кожухи,
 I на хатах неначе білі шати...
 I чистота —
 лише поглянь навкруг,
 Шо хочеться й собі
 чистішим стати.

**МІНЯЮ КАЛЕНДАР
НА СТІНЦІ**

Міняю знову
 календар на стінці,
 Хоч не спішить утомлена рука.
 I вловлюю у власній
 поведінці
 Задуму, що солона і гірка.
 Лічу літа... Збиваюся
 в рахунку
 I сам собі нашпітую: постій...
 Кладе мороз на шибку
 візерунки
 З моїх чекань,
 з нездійснених надій.

**НЕВЖЕ ТАК БУДЕ
НАЗАВЖДИ?**

Зробились злодії панами —
 Такий незрозумілий вік.
 A правду хтось штовхнув
 до ями,
 Шоб змів її брудний потік.
 Талант й порядність
 у людини
 Вже не шануються ніде.
 Сприймається лише єдине —

Хто більше хитро украде.
 Усе купується за гроши.
 Сплатив — і в депутати йди.
 Чи ми сліпі, чи ми не гожі,
 Чи вже не час зімкнути ряди?
 Хіба не видно хитру змову,
 De кожен дбає про своє?
 Нікчема топче нашу мову
 Й чужинцям воло продає.
 A наша гордість,
 що на скронях,
 Сріблиця відблиском
 століть
 Перед пихатістю в поклоні,
 Неначе наймичка стойти.
 Гримлять палаці
 від оваций —
 Гуляє панство між біді...
 I серце стукає в розгадці:
 Невже так буде назавжди?

МЕНІ Ж ЗАБАГЛОСЯ...

Відлуння віткі
 пахтиль бананами,
 Хоча й позбавлене основ...
 Мені ж забаглося банального
 У почутті, що звуть любов.
 A люди стали грошоводами —
 Такі верткі, як ті вужі...
 Meni ж забаглось
 старомодного,
 De безкорисливість душі.
 Слови течуть
 брудними зливами...
 Скажи, чи втішений цим ти?
 Meni ж забаглось
 соромливого,
 Шо зве серця до чистоти.
 Новітній час
 штовха колінами,
 Вдяга зневіри пошиття...
 Meni забаглося наївного,
 Шо хоче вірити в життя.

МАТИ І ДИТА

Яке благенство мамі,
 Коли дитятко в люльці —

I цмоке губами,
 I віченьки сміються.
 Яке блаженство нені —
 I втому вже не мучить,
 Коли дитя маленьке
 До неї тягне ручки.
 I можна недоїсти,
 I можна недоспати...
 Святим відлунять змістом
 Слова «дитятко й маті».
 Ty материнським жестом
 Дитятко пригортаєш.
 Ni, більшого блаженства
 Для жінки не бував.
 Життя жива фортеця
 У істині крилатий:
 Світ не переведеться,
 Як є дитя і маті.

БАТЬКІВСЬКА ХАТА

De бя не був,
 де б не слались дороги —
 Гріє мене рідний голос
 матусі.
 Наче в дитинство свое
 босоноге —
 В батьківську хату
 я знов повернуся.
 Мальви рожеві
 там квітнуть повсюди,
 Груші визбирює
 дичка горбата...
 Я пам'ятаю усе, не забуду
 Te, що дали мені
 батько і маті.
 Юність минає —
 любов не минеться,
 Голос далекий запитує:
 «Хто це?»

Знову відчув —
 біля спраглого серця
 Батьківська хата
 відкрила віконце.
 Гляну в минуле —
 в тумані мовчання,
 Знову побачу і маму, і тата.

Тішмося, друзі,
 що нас десь чекає
 Світла, як правдоночка,
 батьківська хата.

КОЛИШНЬОМУ ДРУГУ

В чужих краях
 ти власний гонор тішиш,
 Bo все знайшов
 на ситному столі.
 I не загнеш, що між гріхів —
 найбільший:
 Забути ім'я праотці землі.
 Зміяв життя, як мовлять,
 без помилки,
 Tвій світ тепер
 у блисках золотих.
 Та десь далеко
 батьківські могилки
 Чекають, щоб колись
 прийшов до них.
 Липкі купори,
 хоч не зовсім чесні —
 корону власних мрій.
 A голос правди,
 співчуття і честі
 Чи ще зозветься у душі твої?

ГРУДНЕВІ ВІДИВА

Попрощаєсь осінь неохоче
 I пішла... Куди? —
 ніхто не знає...
 Пізні ранки і холодні ночі
 Грудень притуляє до вікна.
 На сніги нахмурилося небо,
 Ale знову прокрапало дощем...
 Тепла хата кличе всіх до себе
 Пригостити свіжим калачем.
 На журбу часу у нас немає —
 Ще зробити треба те і се...
 Dітки ждуть
 Святого Миколая,
 Він для них даруночки несе.
 I рум'янить холодок
 обличчя —
 Лише виidy
 у грудневу рану...
 I усі чекають Новоріччя
 З коржиком надій
 та сподівань.

якої написав Анатолій Стратілат, а професійно виконав Віктор Кавун.

Наступна пісня «Родинне джерело», яку широ зустрічали глядачі концерту, була написана до 800-річчя рідного містечка Євгена Михайловича Бібрка Львівської області, де він народився. Заключна пісня концерту «Солов'яна родина», написана у співавторстві з композитором Анатолієм Кобзarem, зібрала на сцені усіх артистів, яких глядачі довго не відпускали гучними оплесками.

«Слова збираю, мов скарби...» — пише Євген Гущин. Геолог, який присвятив себе вивченю надр рідної землі, поет, котрий прагне проникнути у надра людської душі, що вбліває за долю України, пісняр, який ширим словом, правдивістю, сонячністю змушує серце усміхатися і сподіватися тільки на краще. «Я народився для України, як мінімум, на три життя», — стверджує поет. I ми віримо йому.

Юлія КАЧУЛА

«ЩАСЛИВИЙ, що ВКРАЇНСЬКУ душу маю...»

* * *

Я дякую судьбі за все, що маю.
 Що справдилось чимало
 заповітних мрій.
 Було, дитям в геологи збирають,
 Ale й донині
 в цій професії я свій.
 A ще зачарованій у слово мами
 I рідну пісню
 у сокільському садку.
 Сповідуюсь в поезії, як в храмі,
 Свої землі, яку люблю
 зі сповітку.

Я — часточка козацької родини,
 Яку сибірські прорідили табори,
 Котра служила чесно Україні,
 Кремлівських зір
 не шанувала кольори.
 Подяку небу за дітей складаю,
 За їхнє сонячне тепло
 в моїй зимі.
 У ньому від негоди воскресаю,
 Від спроби
 вкоротити календар мені.
 Та і любов недоля не покрас,
 Бо скarb той донечкам
 у серці прихистив.
 Щасливий,
 що українську душу маю,
 Шо рими серія
 do пісень приворожжив.

Євген Гущин

18 грудня у будинку Національної спілки письменників України відбувся творчий вечір поета Євгена Гущина.

Зі вступним словом виступив голова Київського міського об'єднання Всеукраїнського товариства «Прозівіта» ім. Тараса Шевченка, відомий український мовознавець, перекладач Іван Пилипович Ющук. Ознайомив із творчістю Євгена Гущина письменник, лауреат літературної премії ім. Лесі Українки, заслужений журналіст України Василь Василашко: «Душа співає, коли читаєш вірші Євгена Гущина, відчуваєшся природний зв'язок з мелодикою і задушевним змістом, іноді драматизмом, щирим патріотизмом. Євген Михайлович за професією — геолог, за покликанням — поет. I не тільки поет-лірик, але і бунтар. В ньому нуртує гнівний протест проти несправедливості. Цей протест виходить з надр душі

каркастичним висловом, іронічно пояснюючи чи дружнім кепкуванням, залежно від ступеня небезпеки влади, на яку він націлює своє зболене перо.

Євген Гущин у своїй поезії торкається тем любові, материнства, святого обов'язку перед Батьківщиною, попередніми поколіннями, зв'язків у родинному колі. Вірші поета більше наспівні, тому вони складаються текстами щемливих і пам'ятних пісень.

Ознайомився з пісенною творчістю поета зможли усі присутні на його творчому вечорі. Зі сцени лунали пісні на слова Євгена Гущина «Журавлине безсмертя» та «Дзвінковий рушничок» у виконанні автора музики, співака, засłużеного артиста України Анатолія Кобзаря. Засłużений артист України Алла Васик нахідно заспівала пісні «Чураївна», «Білій айстри», «Героям — слава!» (остання присвячена нашим героям — воїнам УПА). До цих пісень написав музику композитор Віктор Вовк, який у складний час, пов'язаний із втратою зору і практично втратою слуху, приборкавши відчай, нестремно поринув у творчість. Він міг, забувши про час, зателефонувати з другій-третій ночі, щоб поділитися з поетом новоствореною мелодією. Прозвучала у виконанні Алли Васик прекрасна лірична композиція на музику Анатолія Стратілата «Пісня скрипалья».

Євген Михайлович багато віршів присвятив своїм донечкам, меншенької Тетяні та старшій Людмилі, яких він обожнює і черпає з цієї найсильнішої батьківської любові.

Останній бій

Мазепиного війська...
 Віцлілі, мов у журавлиний стрій,
 Сіналися злетіть
 у даль чужинську.
 Рука вуздечку втомлено трима.
 Цим боєм до рятунку
 шлях відкрило.
 Тоді у долі успіху катма,
 Як із сіда скіда нечиста сила.
 ...Погайдуюсь ритмічно на коні...
 Конити... Стук...

Немов крапки в минуле...
 ...Втікає сон, де я був на війні,
 Яку сучасні крукі призабули...

Ці слова стали епіграфом наступної пісні «Вогнем і мечем», яку виконав співак, композитор, аранжувальник Юрій Васильківський.

Євген Михайлович багато віршів присвятив своїм донечкам, меншенької Тетяні та старшій Людмилі, яких він обожнює і черпає з цієї найсильнішої батьківської любові.

силу, емоції, натхнення. Саме для них прозвучала зі сцени пісня «Донечці». Зі словами привітання виступили: письменник із Тернополя Володимир Кравчук, лауреат премії ім. Степана Руданського поетеса Валентина Козак, генерал-отаман кошацького товариства імені Івана Сулимі м. Києва Анатолій Солов'я.

На музику Андрія Пастушенка прозвучали пісні «Воскресіння любові» у виконанні Юлії Качули, «Падав сніг», «Тобі», «Вірую» у виконанні заслуженого артиста України Віктора Кавуна, «Цвіт кохання», яку виконала артистка театру і кіно, співачка Алла Загінайко. У її виконанні гости почули пісню «Львівська елегія» на музику Ірини Лебедевої-Кантен.

Вразила присутніх свою експресивністю, наповненістю духу і сили пісня «Козацька честь», музику до

«Слова збираю, мов скарби...» — пише Євген Гущин. Геолог, який присвятив себе вивченю надр рідної землі, поет, котрий прагне проникнути у надра людської душі, що вбліває за долю України, пісняр, який ширим словом, правдивістю, сонячністю змушує серце усміхатися і сподіватися тільки на краще. «Я народився для України, як мінімум, на три життя», — стверджує поет. I ми віримо йому.

Юлія КАЧУЛА

Учасники творчого вечора. Другий праворуч — Євген Гущин

«СХІД І ЗАХІД РАЗОМ!» —

«Першопроходець» ідеї народовладдя щорівцевь Павло Семененко

...Критики ідеї осередків народної влади (ОНВ) висувають, на їхній погляд, переконливий аргумент, що вона не здійснена, бо наші люди психологічно не спроможні об'єднатися. А отже, не зможуть перебрати в свої руки реальну народну владу. Їх не переконає історичний досвід здійснення нашими предками саме цих прав через віче, козацьку і «чорну» раду, сходи сільських громад. Нещодавно я відвідав 47 сімей. Розповідав людям про ідею ОНВ. 74 чоловіки погодились стати членами такого осередку. 6 — відмовились. Не визначились 20. Моє опитування — краплинка в народному морі, але воно свідчить, що люди сприймають таку форму народовладдя...

(Уривок із статті Павла Семененка «Чи станемо народом?», чернігівська газета «Громада». Лютій 1993 року)

Павло Дмитрович Семененко, який писав ці рядки майже 20 років тому, є «найлінічнішим» нашим «світличанином», бо живе у Щорському районі, за яким уже російська Брянщина. Він, як і належить першому рухівцю міста, небайдужий до всього, що відбувається в Україні. Тому й «Кримську світлицю» передплачую і пропагую упродовж всього останнього десятиліття. А коли газета перестала виходити, «бомбардував» листами високі установи. Згадую наші з ним довгі розмови про народовладдя. Тоді я підтримав Павла Дмитровича, настійно радив не розочаровуватись після перших невдач і переконував, що тимчасова пасивність людей одного регіону згодом може компенсуватися високою активністю людей з іншої області чи краю. Рано чи пізно його ідеї хтось підхопить. Так і сталося — на квітневому Національному «круглому столі», що проходив у столиці, я познайомився з харків'янином Марком Зобовим. Зрозумів, що Марк Іванович є повним однодумцем свого щорського колеги. А осінні «світличани» завжди намагаються підставити плече одному, то я відважився на такий експеримент. Що як спробувати прищепити харківські ідеї на галицькому ґрунті? І чи не підійде для цього Коломия? Адже в цьому місті живе кілька наших активних передплатників. І коломиян найактивніше в Україні голодували біля Українського дому на знак протесту проти горезвісного мовного закону Колесніченка-Ківалова. Тут може щось добре вийти... А якщо вийде, то Павло Семененко знову раз переконається у силі нашого «світличанського» братства, в тому, що його титанічна праця на чернігівських теренах не була марною.

* * *

Завдяки коломийським друзям — Миколі Солоненку і Геннадію Романюку вдалося провести цікавий «круглий стіл» у Коломії. Його назва говорила сама за себе: «Народовладдя в Україні — яким йому бути?». Як бачимо, тема перегукується з тією давньою статтею чернігівця Павла Семененка.

На засідання «круглого столу» були запрошенні представники національно-культурних спільнот міста: товариства культури польської «Покуття» (голова Станіслава Патковська-Колосенка),

ДОВОДЯТЬ АКТИВІСТИ ЧЕРНІГІВЩИНИ, ХАРКОВА І КОЛОМІЇ,

АБО ЯК «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ» НАМАГАЄТЬСЯ ЗБЛИЗИТИ ІСТОРИЧНІ ЗЕМЛІ УКРАЇНИ

представляю певні суспільно-політичні сили Харківщини. Я є учасником кількох об'єднань громадян, насамперед це асоціація «Духовно-інтелектуальний вібір». Ця асоціація об'єднує 15 осередків громадян. Потім ми утворили значно потужнішу спілку — «Громадянську раду Харківщини». А восени 2009 року ми вже ухвалили важливий документ — «Маніфест народовладдя». Чому саме тоді? Це було пов'язано з підсумками місцевих виборів, які щойно закінчилися. Вже тоді ми побачили загрозу для демократії. Але коли ми говоримо на цю тему, то треба почати з базових термінів. Що таке народ? Є різні точки зору. На цих виборах ми побачили, як комуністична партія йшла вже не «за пролетаріат», а за народ. Але за який народ? Комуністи пишуть: «трудовий народ». А що таке — «трудовий» народ, хто до цієї категорії належить? І хто ж тоді складає «нетрудовий» народ? Є тут питання... Іноді пи-

кий шовініст» у розумінні коломиян — це майже тотожні поняття. Заторкнули й тему демократії. Мовляв, якщо депутати попередніх скликань, дійсно, обиралися, то тепер навіть в Галичині мандати можна... купити за гроши. Причому у «грошових мішків» можливості стало набагато більше. А культурно-просвітницька робота громад може дати позитивний результат і люди вибиратимуть лише достойних людей.

Гість із Харкова, відповідаючи на запитання учасників «круглого столу», підкреслив, що різниця в деталях між термінами «демократія» і «народовладдя» очевидна тоді, коли порівнюються конкретні механізми:

— Одна річ — ті демократичні механізми, які є зараз. Дещо інші механізми пропонуються в нашій доктрині народовладдя. Треба, щоб був обов'язковий щорічний референдум, на який виносяться обов'язкові питання.

ких референдумів, тримає в полізуру найголовніші питання, які є в державі...

Я звернув увагу, як уважно слухали слобожанця пристутні. Марк Іванович, чиє дитинство пройшло в донських степах, здавалося, тонко відчуває Україну і добре знає, що запропонованій ним шлях не виклике якогось відторгнення. Адже щось подібне в українській історії вже було. І якби не викшувало кожне окупантівне століття найкращих, найактивніших синів України, то ми б і тепер не тупцяли на місці, а швидко наздоганяли б Європу. А може, її запропонували б світові щось своє — цікаве і вартісне.

Однак ці втрати є надто болісними і помітними, щоб про них можна було ось так взяти й забути. Під час «круглого столу» українці час від часу поверталися до того, що наболіло. Показовим був виступ Геннадія Романюка:

— Тут сьогодні зібралися представники національних товариств. Я — в політиці з кінця 80-х років і мені здається, що це вперше у такій демократичній атмосфері ми чуємо різні думки з приводу того, як творити місцеве самоврядування і як розбудовувати державу. Радимося з ними. Я розумію проблеми національних меншин, бо сам українець лише наполовину — моя мама гречанка, родом вона з Донецької області. Мої двоюрідні брати і сест-

Учасники «круглого столу»

Марк Зобов дає інтерв'ю місцевому телебаченню

єврейської релігійної громади юдейського ортодоксального віросповідання (голова Яків Заліщикер), російського земляцтва (голова Інна Карташова), німецького культурного товариства «Відергебурт» (голова Зіновій Шмідль), узбецької діаспори (голова Рустам Аманкулов). Модератором «круглого столу» був голова Коломийської міськрайонної організації Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка Василь Глаголюк. До речі, також «світличанин». У заходах взяли участь заступник міського голови Ігор Граділь та секретар міської ради Ярослав Гошій, які наголошували на тому, що тільки тісна співпраця влади і активної громади є запорукою розвитку громадянського суспільства.

Як зазначив у своїй промові голова постійної комісії міської ради Геннадій Романюк: «Питання про встановлення в державі порядку, який би влаштовував усі верстви населення веде свій відлік від духовної й культурно-історичної традиції Київської Русі. Тема народовладдя знайшла своє відображення і у філософсько-політичних ідеях Григорія Сковороди, де гармонійне суспільство трактується ним як «людська держава», політичний устрій якої спирається на взаєморозуміння і духовну єдність громадян».

Звертаючись до прикарпатців, земляк Григорія Сковороди харків'янин Марко Зобов сказав:

— Для мене дуже важливим було це запрошення з Коломії, адже я

шуту і говорять про народ в етнічному розумінні. Це теж народ, таке визначення має право на існування. І коли ми на цю тему поміркували, то дійшли висновку, що найкраще взяти за основу конституційне визначення цього терміна. Люди різних національностей мають рівні права... «Круглий стіл» було побудовано так, що по черзі можна було виступати з місця. Символічно, що першим узяв слово коломиянин Любомир Грабець (син командира УПА «Лівідень» Омеляна Грабця):

— Оскільки зачеплена цікава тема — участь людей інших національностей у державотворенні і народовладді в Україні — то скажу таке. Ще князь Святослав давав деяким половінам землю у степовій смузі і таким чином вони ставали громадянами Київської Русі. Та й тут, у Прикарпатті, ми маємо Печенижин, маємо Серапінці — татарське село... Ми — люди з християнською мораллю і у нас завжди було таке толерантне ставлення до людей інших національностей. У повстанських куренях УПА були євреї, росіяни, грузини, узбеки, азербайджанці. Це я вишу тезу захищаю, Марку Івановичу...

Інші виступаючи також наголошували на толерантності українців, зокрема й галичан. Але не забували сказати й про те, що влада часом сама прагне посіяти розбрать. Бо так легше керувати. У коломиян немає непорозумінь на міжнаціональному ґрунті. Зате є несприйняття комуністів, на віть якщо ті є українцями за національністю. «Комуніст» і «російсь-

ки є чистокровними греками. І вони добре розуміють українські проблеми. Розуміють, що представники національних меншин тоді будуть комфортно почувати себе в державі, коли комфортно почуватиметься титульна нація. На жаль, тепер українці себе почують некомфортно... Увімкніть телевізор і переконаетесь, що упродовж дня можна не почути жодної української пісні. Майже немає фільмів українською мовою, хіба що титри є. Вважаю, що це безглуздо — підміняти мову титрами. На сході закриваються українські школи — це теж погано. Ми бачимо, що нищиться українська мова, а отже, нищиться українська нація. Чи можуть у такій атмосфері національні меншини почуватися комфортно? Навряд. Ось у моєму кафе «Звенислава» після ухвалення скандального закону Колесніченка-Ківалова перестали звучати російські пісні. І російська пісня не звучатиме доти, доки буде така ситуація з українською мовою. Я хотів би, щоб було інакше, щоб звучала і російська мова... У мене є багато друзів серед місцевих росіян, і вони розуміють усю складність проблеми. Але я ще я можу висловити свій протест проти нищення української мови, української душі?

Трохи пролив світла на природу міжнаціональних конфліктів і керівник узбецького земляцтва Рустам Аманкулов. Він розповів про те, що коли в 1966 році Ташкент був зруйнований землетрусом, то його відбудовувала вся країна. Особливо багато було українців. Вони потім цілими кварталами оселялися в Ташкенті, а вулиця Богдана Хмельницького стала однією з найкрасивіших вулиць узбецької столиці. Ставлення до українців було дуже добрим, як, зрештою, і до росіян, білорусів, кримських татар, представників інших національностей. Але і миролюбний Узбекистан не уникнув міжнаціональних конфліктів. Уже на початку 90-х років почали «видавлювати» російськомовне населення, турків-месхетинців, кримських татар. Пролилася перша кров... Це було вигідно тодішній владній верхівці Узбекистану, але навряд чи всьому народові. А оскільки громадянське суспільство в республіці ще не було сформоване, то маніпулювати людьми в інтересах владної верхівки було дуже легко. Тепер ще легше, бо в Узбекистані панує диктатура. Тому, пропагуючи ідею народовладдя, ми повинні наголошувати, що воно сприятиме миру і злагоді між людьми різних національностей, — підкреслив Рустам Аманкулов.

Дуже важливу річ сказав секретар міської ради Ярослав Гошій:

— Народовладдя — це така широка тема і така глибока, що ми можемо говорити ще три-чотири дні і нам буде цікаво. Але треба думати про конкретні речі. Я згоден із тим, що депутатський корпус не такий, як нам хочеться, але люди самі обирали цих людей. Зараз ми будемо створювати в Коломії нову Громадську раду. І голову будемо обирати разом з вами. Для того, щоб доступатися до кожного громадянина, потрібно мати свою газету. Треба змусити міського голову, аби він домігся того, щоб депутатський корпус ухвалив рішення про муніципальну газету. Щоб там будь-яка людина, будь-яка громадська організація могла розмістити свій матеріал. Причому безкоштовно, бо за неї буде платити міська рада. Оце головне питання. І тоді через газету ми будемо впливати на людей.

Не міг не торкнутися питання фінансування і сам Марк Зобов. Коли йому поставили питання руба: мовляв, теорію ви займаєтеся десять років, але ж це лише теорія. Чи пробували щось робити практично? Марк Іванович відповів так:

— Ми прекрасно розуміємо, що треба починати з себе. Командир завжди вигукує: «Дій, як я!» і йде в атаку першим. Ось і ми повинні бути такими командирами. Сама практика формування будинкових комітетів мікрорайону існує з 2001 року, коли вийшов відповідний закон. Найбільш «просунутими» в цьому плані виявилися Одеска і Миколаївська області. Їм вдалося отримати гранти від фонду «Відродження». І це було суттєвою

Марк Зобов, Микола Солоненко, Сергій Лашченко біля музею писанки в Коломії

підтримкою. Тому, що навіть для просвітницьких цілей потрібні чималі кошти...

Приємно, що деякі учасники «круглого столу», розуміючи важливість мовного питання, знову і знову поверталися до нього. Чудовий вірш українською і російською мовами прочитала староста російського земляцтва Інна Карташова. А представник єврейського товариства Лев Штейнберг зазначив, що мовне питання, на жаль, стало розмінною монетою для окремих недобровільних політиків, а точніше, політиків. Маніпулюючи цим питанням, вони вносять розбрат в суспільство. Натомість функція мови — не роз'єднувати, а об'єднувати людей. Саме з цих позицій і треба говорити про мовне питання. Закінчив Лев Олексійович свій виступ чудовим віршем; мені хотілося б навести його повністю, але за браком місця зачитую лише ці важливі рядки:

Чому ж така чарівна мова —
Така, як пісня солов'я —
Ще не для всіх обов'язкова,
Ще не для всіх вона своя?

Вдіві приємніше повідомити нашим читачам, що Марк Штейнберг після «круглого столу» вирішив передплатити «Кримську світлицю». Сподіваюся, що читачі незабором зможуть ознайомитися з поетичним доробком цього інтелігентного і прихильного до української мови коломиянина.

* * *

Таким чином, можна констатувати, що ідея народовладдя готові підхопити в будь-якому регіоні України — будь то Чернігівщина, Харківщина чи Прикарпаття. Пропагуючи цю ідею, ми можемо розраховувати на все нових і нових друзів, нових передплатників «Кримської світлиці». Але треба думати про те, як нас, людей свідомих, об'єднати Україна. Де б ми не жили: в Харкові, в Донецьку, Ужгороді чи в Криму... І ми повинні працювати для добра нашого українського народу так активно, як це робить харків'янин Марк Зобов. Добре, що «Кримська світлиця» підтримує таких людей. Я хочу привітати вашу чудову газету з ювілеєм, 20-літтям, побажати вам успіхів у цій шляхетній справі.

Сергій Лашченко

3 ЮВІЛЕЄМ, ВСЕУКРАЇНСЬКА «СВІТЛИЦЕ!»

Сину, затям собі, сину,
Де б ти у світі не був:
Кожен світлицю покинув,
Але ніхто не забув.

Б. Стельмах

Український поет Б. Стельмах збудував у наших серіях візуальну світлицю, обмежену хатніми стінами в рушниках, бо звідти дивилися «Добрі Шевченкові очі», а накритий білим недільним обручем стіл завжди чекав гостей. Ця візія вже не одне десятиліття супроводжує українців на експейсах дорогах...

Слава і Вам, кримчани, що дали нам таку світлицю! Тут, у Вашій газеті «Кримська світлиця», відсутні стіни. У ній можна знайти усе, що знадобиться спогадатися українцеві й будь-якому етнічно іншому кримчанинові.

Широ вдячні за пісенний вернісаж Юлії Качули, за її проникнення у геройку Карпат, Тамарі Соловей і Миколі Владзімірському — за мандрівку по Криму. А що вже мужчини — то таки славні козаки. Де той Сергій Лашченко бере снаги, часу як грошей, аби вчасно прибути до українців, які щемно леліють у серіях світлицю материзни не лише на всій Україні, а й на відшматованих етнічних землях материкової України. Дяка Данилові Кононенку за цікаві і тенденційні добірки словесного золота українства і «Джерельце!» Висловлюємо вдячність нашим колегам-освітянам (Василю Латанському та іншим) за те, що виховують юнацтво на прикладах із «Кримської світлиці»...

Мусимо спинітись у переліку прізвищ давніх і нових журналістів: гарну когорту підібрали головорід Віктор Качула — рука на пульсі.

Дяка і славень Вам, творці «Кримської світлиці!»! Будьте нам здорові ще довгих 100 літ і далі! Чисельного й дорідного Вам читацького жинів'я!

З шаною, Настка КОВАЛІВНА і група львів'ян

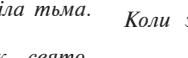

РЕДАКЦІЇ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ» — З НАГОДИ ДВАДЦЯТИРІЧЧЯ ГАЗЕТИ

В життєвих буднях Ви —
як діячі державні:
Хоч прикрий час,
жорсткий
і незбагнений світ,
Однак ті невгомонні
двадцять, як по правді,
Нам, українцям,
варти аж за двісті літ.
Ведете же боротьбу

уперту і завзяту,
А ворогів крутих, підступних —
цила тьма.

Для когось Крим —
то літній відпочинок, свято,
Зате для Вас буває хуга і зима.
Ta понад все — невтомна
й нескінченна праця,
Яка, на жаль,
таки не знає вихідних,

Bo кожен з Вас повинен
за кількох старатись,

Щоб голос дужий
український не затих.
Щоб чули нашу мову
щедру, солов'їну,
Яка не згинула
в пекельному вогні,
Щоб мати і в Криму
українську Україну,
Щоб ти іти в віки
крізь темні ночі й дні.

Ми вірим: час прийде,
настане та година,

Коли здолаємо
останню мить важку

I в сяйві заблищить
нескорена Україна

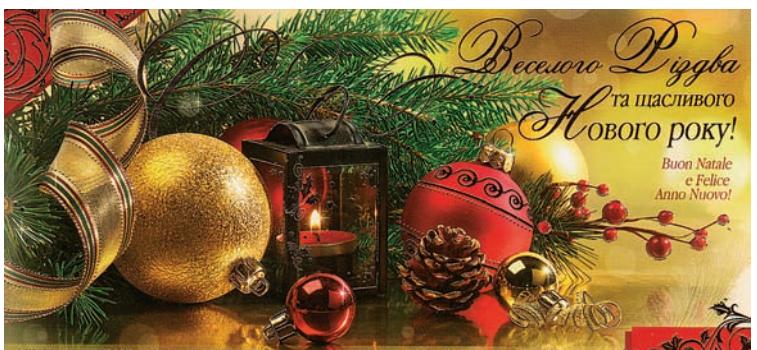
Веселкою на вишитому рушнику!

Левко ВОЛОВЕЦЬ

с. Колоденці

Кам'янка-Бузького району

Львівської області

Засіваю вас, друзі,
у «Кримській світлиці»,
Чистим зерном жита-пшениці,
Хай густо буяють

ваши засіви,

Щедрими будуть
на збіжжя ниви,

на запашні трудові коровай

Хай звеселять і зміцнять
весь люд в нашім краї!

З Новим роком!
I Христос народився!

Ваш Василь САВЧУК

* * *

ДОРОГИМ СВІТЛИЧНАМ!

Все, що гоже, — дай Вам, Боже!

А негоже — не дай, Боже!

З пошаною, Ольга Михайлівна

КЕРДА та щирі галичани

Львівська обл.

ШАНОВНІ СВІТЛИЧАНИ!

Щиро вітаю вас із ювілеєм «Кримської світлиці»! Бажаю всім вам міцного здоров'я, пошани і любові, успіхів і наслаги в такій благородній справі, витримки в цих досить важких для української газети й слова умовах.

Я — ваш постійний передплатник уже кілька років. Надзвичайно задоволена «Світлицею», читаю від першої до останньої сторінки. Всі статті цікаві й розумні. Дякі перечитую по кілька разів.

Нехай Бог дарує вам свою ласку і має в опіці. Дякую вам за вашу працю!

Ірина ЛАВРИКОВИЧ, пенсіонерка, 85 років

м. Пустомити, Львівська обл.

Священик Михайло Дзюба

ШУКАЧ ЗОЛОТОГО ЗЕРНА

ДО 100-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ПОЕТА ГРИГОРІЯ ТРИЛІСЬКОГО

Українська поезія 30-х років ХХ ст. — одна з найдраматичніших сторінок в історії нашої культури. Затиснена в лещата стalinського режиму, вона змушена була відображати ненависну її комуністичну ідеологію, в якій жила. Ця система знищувала яскраві таланти спочатку морально, а потім, як виявилось, і фізично. Серед молодої літературної парослі передвоєнної пори особливо вирізнялася постать донецького поета Григорія Трилісского (1912-1942), вірші якого активно публікувалися майже в усіх українських журналах. Звичайно, будучи дитям своєї епохи, поет не міг уникнути «романтизму соціалістичного будівництва», але в кращих своїх творах вивив безперечно глибокий ліричний талант, яскраву образність, чистоту поетичної мови, глибину думки. Трилісский — виразний представник молодого покоління нашої літератури, яке, не розкітнувшись, не дійшовши до золотої пори зростання, стало жертвою злонеченої системи. І хоча поет залишив нам невелику за обсягом спадщину, і не вся вона тепер виявилася повноцінною, все ж краще з того, що він створив, повинно уйти до золотої скарбниці української поезії.

Біографічні відомості про поета дуже скруп. Знаємо тільки, що Григорій Іванович Трилісский походив з Шевченківського краю, де народився 12 листопада 1912 року в невеликому придніпровському селі Омельгород (тепер Олександровський район Кіровоградської області) в селянській родині. Після закінчення місцевої семирічки (1926 р.) Григорій деякий час жив на селі, допомагаючи батькам по господарству. У цей же час він активно працював сількором молодіжних харківських та кіївських газет («На зміну», «Молодий більшовик»), де й опублікував перші свої вірші («Увечері», «Вітер» та ін.) 1929 року. А наступного року, поповнюючи ряди численної молоді, яку система гнала в «комуністичне майбутнє», Г. Трилісский іде на Донбас, де працює обліковцем на ст. Ясинуватий. Нові умови вимагають уже «виробничої тематики» і пейзажна лірика, якою дебютував поет, віходить на другий план. Саме в Ясинуваті його й «відкриває» молодий тоді ще поет Микола Рудь, який 1931 року приїхав сюди в пошуках «ударників у літературі». Захоплений віршами Г. Трилісского, М. Рудь запрошує його відвідувати творчі вечори донецьких молодняків, уводить його в літературне життя столиці Донбасу. А незабаром Г. Трилісский сам переїздить до м. Сталіно (колишня назва Донецька), де стає членом «Молодняка», а потім працює літературним консультантам при кабінеті молодого автора. «Він якось відразу, — пише у своїх спогадах М. Рудь, — увійшов до кола донецьких письменників, і хоча числився в молодих, все ж справляв враження уже зрілого літератора, на що давали підстави його талановиті вірші та запальні виступи в літературних дебатах» (Архів автора).

Григорій Трилісский друкується в газеті «Комсомолець Донбаса» (газета публікувала й українські твори), а потім активно виступає зі своїми поезіями в таких журналах, як «Літературний Донбас», «Штурм», «Молодняк», «Літературний журнал», а також у «Літературній газеті», «Вісім», літературних альманахах «Ми — радянські патріоти» та ін. Цікаво, що з Г. Трилісским рахувалися навіть уже досвідчені поети, зокрема К. Герасименко, Ю. Черкаський, а також московський критик О. Селівановський (найдив до Донбасу).

Ось як згадує про Г. Трилісского інший його сучасник Петро Северов, який на той час працював у Донбасі: «Зустрічалися ми найчастіше в редакції журналу «Літературний Донбас», в кабінеті редактора Федора Байдаченка. Запам'яталось виразне українське обличчя. Світлий шатен, середнього

зросту. Григорій був надзвичайно добродушним і привітним. Але найбільше, мабуть, він відзначався серед усіх нас своєю граничною скромністю. Його майстерне читання віршів, майже ораторський талант під час наших дискусій я, очевидно, не забуду ніколи! (Мат сама).

Не належачи до категорії крикливих поетів, Г. Трилісский не поспішав з виданням першої книжки, хоча працював багато. Лише на початку 1937 року відбулося обговорення його віршів, про що писала навіть «Літературна газета». На прохання своїх колег він все ж таки подав до друку свою першу збірку віршів. А невдовзі його приймають кандидатом до Спілки письменників. Однак цій книжці не судилося побачити світ: 26 грудня 1937 року він був заарештований НКВС і звинувачений у шпигунстві на користь Японії (дивовижнішою за своїм блозністю звинувачення щодо поета, мабуть, і вигадати важко). Після слідства він був засуджений на 15 років позбавлення волі, щоправда, пізніше термін було скорочено до восьми років. Своє заслання поет відбував на золотих копальнях Златоуста на Уралі. Яка зла іронія долі! Талановитого поета, шукача словесних перлин було кинуто на золоті копальні, де він, стоячи по коліна у воді, змушений був промивати пісок, щоб знайти зернятка золота. Виявилось, що звичайнє золото в цій країні цінувалося куди вище, ніж золото поезії. Не витримавши жахливих умов праці, знесилений фізично, поет помер на засланні 27 вересня 1942 року на тридцятому році життя. Реабілітований лише 29 вересня 1989 року прокуратурою Київського військового округу.

Становлення поета Григорія Трилісского відбувалося уже в часи, коли відшуміли літературні дискусії, коли згорталися письменницькі угруповання й поволі уже розкручувався маючик стalinської репресивної машини. Все це ніяк не сприяло зростанню обдарованого поета. І все ж у перших віршах Г. Трилісского не можна не помітити залибленисті в народно-поетичне слово, тяжіння поста до класичної манери письма. Органічне глибоке засвоєння фольклорних скарбів естетично формувало молодого поета й дозволило йому встояти перед натиском цілого ряду формалістичних віянь. Отже, в основі його поезії були народно-пісенна творчість та класична література (Т. Шевченко, І. Франко, О. Пушкін).

Але, потрапивши на Донбас, Г. Трилісский швидко перебудовується як тематично, так і ідеологічно. Основні риси його перших дон-

басівських віршів — це експресивність, динамізм, схильність до маршових ритмів. Його поезія стає більш предметною, з'являються портрети «героїв нового дня» («Залізниця», «Концедалов виходить на гора», «Бригадир» тощо). І все ж, незважаючи на наявність у цих поезіях оспівування «величі епохи», його вірш майже завжди йде від ліричного переживання. Крім того, в його творчості утверджується жанр балади, з тяжінням до експресії виразу та до карбованіх, а часом і пластичних ритмів, де ми, без сумніву, відчуваємо благородний вплив молодого М. Бажана: «Ти знову бачиш розходилося море // І буйні хвилі піняться, як дим. // І берегів ніяк не переборять // Важкі дні берегів моря» («Моряк»).

Але з середини 30-х років, коли в радянській поезії з'являються мотиви фольклору та тяжіння до класики (цим чимало сприяли ювілії О. Пушкіна та інших письменників), в поезії Г. Трилісского ще більше звучить ліричне начало, відбувається поступове повернення поета до пейзажної та любовної лірики. Поволі в нього окреслюється стильова своєрідність. Вірші цього періоду характерні емоційною напругою, культурою ритму: «Я думав лице твое так змогло // Лише від фарби горіть, — // Воно ж поза хмарами налилось // Рум'яним огнем зорі» («Зустріч»).

Замість голосних декларацій ми зустрічаємо в нього цікаві роздуми, пейзажні малюнки. Трилісский уміє барвистим словом змалювати точний у деталях і емоційно насижений пейзаж: «Над ганками, гойдаючись без вітру, // Усі в дзвіночках ляльється хміль густий. // Медовий присмак носиться в повітрі // І сад в плодах утомлено застиг» («Серпень»).

Поетична палітра Г. Трилісского збагачується на яскраві художні тропи («жито дзвенить», «квіти, мов розиси жару», «промінь догорів», «розридаєсь небо»), психологічно значущі деталі, промовисті штрихи, насищені барви. Завжди свіжий і майстерно винахідливий у своїй системі тропів Трилісский залишається все ж традиційним поетом. Але часом він може вражати новаторською самообутністю, емоційною напругою, пломенистими барвами. Він може навіть у непомітному, здавалося б, факті побачити сутність: «Сад. І груші опадають в траві, // Струшуючи прохололі роси. // Йдуть дільки і стиха: // — Справді брава, // В сонці вся. Струнка. Густоловоса» («Ранок»).

Як бачимо, пластична опуклість образів Г. Трилісского розгортається здебільшого на мальовничому пейзажному фоні. Григорій Трилісский — співець природи, причому вона в нього не існує сама по собі, а в органічній єдиності з людиною. Так, у поезії «Дощ» він дає майстерний малюнок, коли «вітри несуть дощу ласкаві сиві коси», яких чекає бригадир, бо: «...все дививсь, як райдуга цвіте, // Як стигне колос щедрим урожаем».

Глибоким і взаємно зумовленим процесом у поезії Г. Трилісского постають образи людини, природи і Вітчизни («Тетяна», «Сніг перемежний», «Україна»), які взаємопов'язані. Основний мотив цих поезій — переконаність у величі людини, прагнення злитися з нею.

Навіть у цих публіцистичних віршах Г. Трилісский був поетом барвистим, з величним зарядом емоційної напруги. Він вірив у можливості свого народу, хоча, можливо, й не усвідомлював усього того жахіття, яке він мав пережити. Ось рядки з його поезії «Тетяна»: «Я її у всьому упізнаю: // Що не робить — золота рука, // Де не пройде — все кругом співає. // Ось у мене дівчина така».

Як уже зазначалося, поезія Г. Трилісского наскрізь пронята глибоким ліризмом, мелодійним ритмом. Вірш у нього пливє досягти легко, ніби срібними переливами, що вказує на його неабиякі образність. Важливим чинником цього ліризму поета є звуко-ва організація вірша. Впадає в око численне багатство звукових словесних асоціацій. Ось приклад його алітерації в поезії «Моряк»: «Там лин лінівий ліпити з глини хату» або: «Внизу човни чорніють на причалі». Трилісский любить слово, він вміє відчути його запах і барви. Це, зокрема, помітно в його талановитих етюдах («Ранок», «День», «Вечір») та ін.

Уже в середині 30-х років Григорій Трилісский сформувався у цікавого ліричного поета, майстра чітких ритмів, карбованого слова, поета з власним поетичним стилем. Його поезія відзначалася багатством віршованих форм, жанровою різноманітністю. Він був майстром розгортання ліричного сюжету, який рухає розвиток образу («Сніг перемежний», публіцистичної оповіді («Бригадир», «Моряк»)). Його поезії був притаманний також змістовий поліфонізм вираження, що добре помітно у вірші «Поет»: «По Донбасу ходять шуми. Ходить шум по Україні. // Бризка сонце. Сяють шиби. Виграє погожа дніна...»

Цікавою сторінкою в творчій діяльності Г. Трилісского була його перекладацька робота, якій він надавав важливого значення. Його чудові переклади з О. Пушкіна, М. Лермонтова та інших поетів відзначалися точністю, культурою мови і ритму. Деякі з них, як на наш погляд, не втратили своєї своєрідності й сьогодні. Неабиякі можливості були в нього і в галузі літературної критики. Його цікаві критичні статті про Т. Шевченка, І. Франка, О. Пушкіна, численні рецензії на вірші сучасних йому поетів свідчили про неабиякі знання Г. Трилісского в історії літератури, про аналітичний склад його мислення, культуру мови.

На жаль, широку багатогранну літературну діяльність Г. Трилісскому не судилося розвинути повною мірою. Йому не пощастило дійти до золотої пори зростання. Всі контури його широкого творчого чину вже були накреслені. І коли б стalinські душогуби не перетнули золоту нитку його творчого життя, ми б чекали від нього великого літературного Григорія Трилісского — одні з невідшкодованих втрат нашої культури. Він був і залишився шукачем золотого зерна нашої літератури, чудовим творцем коштовних образів. Жодна система не спроможна затайти, замурувати талант, який, можливо, і з великим запізненням, та все ж проб'ється до людського серця.

Іван ЛІСЕНКО,
заслужений діяч мистецтв
України

ли? Чому вже в другому слові замість українського козакИ — російське козАки (казаки)?

Звідки така жорстокість до своїх людей, яких вони мають захищати? (Підпалили дівчину, прив'язавши до сосни). Не міг народ скласти про своїх козаків таку пісню.

Ця пісня таки народна, але... Але в першому куплеті відсутня рима —

Іхали козаки із Дону додому.
Підманули Галю,

забрали з собою.

Ми схильні до думки А. Шкляра, що в оригіналі пісні звучала так:

Іхали москалі
з турецького бою.

Підманули Галю,

забрали з собою.

От тепер усе стає на свої місця. І нарешті в кінці пісні з'являється український козак:

Обізвався козак:

«Я в полі ночую,

Я твій голосочок

здалека почую».

Микола ДОЛГОВ,
кандидат фі

Свою першу дитячу іграшку я спам'ятаю і сьогодні. Це був дерев'яний кубик, обклеєний з чотирьох боків картинками. Перед Новим роком мама діставала з шафи велику коробку з ялинковими прикрасами і розвішувала на зелених колючках гілочках лісової красуні бліскучі кульки, довгі скляні бурульки, фігуриків сніговичків, звіряток, рибок. Близче до стовбура розміщувалися важкі за вагою яблука з нашого саду і цукерки. Я клейла з клаптиків кольорових аркушів паперу гірлянди у вигляді ланцюжків, а молодша сестра вирізувала сніжинки. На закінчення ставили під новорічну красуню великого іграшкового Діда Мороза з чарівною палицею і торбинкою для гостинців.

Ці дорогі серцю спогади з моого дитинства виникли в уяві одразу, як тільки я побачила експозицію виробів декоративно-прикладного мистецтва «Зимові фантазії», відкриту в переддень Святого Миколая у Всеукраїнському інформаційно-культурному центрі. Це перше зі свят Новорічно-Різдвяногого календаря. Вони світські і релігійне водночас, і це поєднання відображалося в експонованих виробах, справжніми принцесами серед яких були ляльки. Шіті, в'язані та глиняні, в різних костюмах і сукнях, з величними очима, вони немов просилися в хоровод навколо ялинок, що стояли тут же, неподалік від них на полицях.

Це лише невелика частинка іграшок, які знаходяться в колекції музею декоративно-прикладного мистецтва народів Криму, — сказала один з авторів експозиції, керівник музею і гільдії лялькарів, заслужений працівник культури Автономної Республіки Крим Віра Глінка. — 10 грудня нашому закладу виповнився один рік.

Однак історія створення музеїної колекції, розміщеної в двох залах: казкових персонажів з пушкінським кутком «Білі лукомор'я» у першому і народних іграшок з глини — в другому, розпочалася задовго до цього дня. Віра Глінка народилася в Сімферополі, закінчила Таврійський національний університет ім. В. Вернадського, працювала вчителем біології в школах, викладала дітям астрономію в обсерваторії, використовуючи в методиці проведення уроків іграшкові форми природних матеріалів. Поступово і сама захопилася їх створенням, про що аністрохи не жалкує. Для обміну досвідом, проведення майстер-класів лялькарі Сімферополя більше десяти років збира-

ЛЕТИ, ЗИМОВА КАЗКО, ПО СВІТУ!

Лялька - як мистецтво

лися де прийдеться, іноді навіть у Віри Вікторівні вдома, бо ж лише в творчому спілкуванні отримується заряд для нових ідей і робіт. Він зріс багатократно з видленням клубу лялькарів приміщення. І тепер у майстерів малих декоративних і скulptурних форм з'явилася своя справа за всіма законами ринкової економіки, підтримана міською владою.

Вони поступово почали робити ремонт у приміщенні. Віра Глінка, яка володіє більш як сорока техніками народних ремесел, записала п'ять відеоуроків з кераміки, іграшок, ваяння, шкіри та писанкарства, які демонструвалися по кримському телебаченню. Свою високу планку вчителя, методиста і технолога вона практично проілюструвала цього року глиняними іграшками дев'яти промислів Росії на персональній виставці в Кримському етнографічному музеї. 150 виготовлених її руками ляльок і композицій з народного життя викликали захоплення в глядачів, а для дітей стали відкриттям цілого пласти ста-рих, ще дореволюційних іграшок. Це справжні етнографічні шедеври!

А колекцію виробів українських народних промислів — опішнянських і косівських ляльок В. Глінка продемонструвала в 2011 році на міжнародному симпозіумі в Опішні Полтавської області, де виступила з розповідю про майстерів декоративно-прикладного мистецтва Криму. Там вона працювала рука в руку з найстарішим гончарем України Василем Омеляненком. На згадку про

Однак нині увага до виробів, виготовлених власними руками, знову почала зростати і об'єднувати навколо ремесел людей різного віку і професій.

У давнину після завершення осіннього циклу сільськогосподарських робіт, сидячи довгими зимовими вечорами біля каміна чи теплої грубки, жінки виготовляли необхідні в господарстві речі ткацтвом, шиттям, в'язанням, чоловіки майстрували з деревом, лозою, глиною, а для душі та найменших членів сім'ї в їхніх руках народжувалися різні дивовижні іграшки та ляльки. Ці техніки домашнього виробництва минулого, колорит і фантазія предків, поєднані в різних фігурках і композиціях з сучасними почуттями і мотивами, на виставці у ВІКЦ випромінювали тепло і доброту, викликали усмішку. Це було яскраве видовище, справжнє новорічне чаклунство: сніговички, гірлянди, глиняні іграшки, композиції «Снігова королева» і «Срібне копитце». Віра Глінка, ляльки Надії Волошини, розпис на склі Олени Митіної, сувенірні вироби зі шкіри Олени Гаевської, новорічні листівки Світлани Сергеєвої, батік Тетяни Логінової, кераміка Миколи Дехтарчука... Шістнадцять умільців з 24-х членів гільдії лялькарів зняли з домашніх вітрин, вийняли зі скриньок предмети, в які вони вклалі частинку своєї душі і серця, тепло рук і любов, щоб передати цю радість творчості і захоплення світом усім,

хто доторкнеться вже одним поглядом до них.

— А якщо ти ще й замажешся глиною, — сказав кераміст Олександр Черемисов, — то вже ніколи від неї не відмінешся.

В його особистому доробку свищики мають форму птахів, дзвіночків — ангелів і хатинок, а декоративні тарілки розписані різдвяними сюжетами.

Наталія Холеменкова із Сак, прохавши з чоловіком-військовослужбовцем багато міст колишнього Союзу, займалася різними видами декоративно-прикладного мистецтва: ткала, в'язала. Наприклад, її gobelin великом розміру на виставці у Владивостоці висів поряд з роботами професійних художників. Вона працювала в Будинку творчості, вчителем трудового навчання, а нині зробила пробу в лялькарстві та створила тканинний колаж «Старий Новий рік».

Пробує себе і Оксана Златогорова у вишиванні стрічками. Побачивши одні разу в Сімферополі після переїзду з Києва вироби керівника гільдії майстрів цвітого виду вишивки Наталії Красовської, вона зацікавилася ними настільки, що навіть закінчила професійно-технічне училище № 38 за спеціальністю вишивальниці і протягом останніх двох років взяла участь у чотирьох колективних виставках. Нині плачує організувати персональну.

Чимало нових виробів створила за два роки з часу проведення своєї виставки у ВІКЦ florist Раїса Шевчук. Її колекція ляльок з природного матеріалу демонструвалася

в Києві у салоні «Світлиця» поряд зі співочим полем, у музеї історії м. Сімферополя в рамках фестивалю мистецтв «Золота осінь». Як майстер-лялькар вона побувала нинішнього літа на фестивалі «Казкове місто» на місі Сарич. Веде гурток фітодизайну в Українській гімназії, проводить майстер-класи в ЗОШ № 29, де навчаються її два внуки. До Нового року, наприклад, виготовила для їхнього першого класу лялечку з винограду, сніговикові з мандаринів, різдвяне яблучко і штучну ялинку. Виходить це в ній настільки оригінально, що жодна з п'яти демонстрованих на виставці ялинок з природного матеріалу не повторювала іншу. Як вона це робить, прокоментувала своїми ж рядками з байок, які написала останнім часом: «На Різдво ялиночка сукню вибирала, а святкових суконь в ній є чимало. Чи з моху вдягнути, з хутра голубого? Треба, щоб такої не було ні в кого».

Рукотворна краса, що від розуму переходить в серце, зливалася з українськими народними піснями і щедрівками у виконанні вокального ансамблю Маленської ЗОШ Сімферопольського району, наповнюючи зал і людей радістю, святковим настроєм. І яка б маска суворості не з'являлася на обличчях від різних несприятливих обставин, а то й просто від непогоди в природі, в душі кожного з нас продовжує жити маленька дитина, яка не перестає дивуватися всьому, що нас оточує. Нехай же це почуття залишається з нами назавжди!

Валентина НАСТИНА

спільну роботу спеціально для В. Глінкі він виготовив на гончарному кругу великого глиняного коня. Подарунок тепер знаходиться на видному місці в сімферопольському музеї разом з колекціями виробами української династії Потшивайло, в якій кілька поколінь були майстрами-керамістами. Недавно на його базі учні ЗОШ № 14 виготовили декоративні композиції, з якими стали призерами конкурсу «Сімферополь у серці моєму».

В окремі періоди нашої новітньої історії інтерес до цього народного мистецтва, яке існує з давніх-давен, за яким можна робити висновки про культуру древніх цивілізацій, зникав. У суспільстві почала культивуватися фабрична іграшка.

ВИСТАВКА УКРАЇНСКИХ РІЗДВЯНИХ ЛЯЛЬОК

У Національному Києво-Печерському заповіднику діє виставка авторських різдвяних лялькових композицій заслужених діячів мистецтв України Романа і Дани Лунь «Українське Різдво у Лаврі».

Представлена виставка — це найбільша збірка авторських робіт подружжя Лунь. Усі роботи вони виготовили протягом останніх 12 років.

«Головна ідея наших лялькових композицій у тому, щоб показати єдність України, що вона в нас єдина, — розповідає Gazeta.ua співавтор виставки Роман Лунь. — І ми це підкреслюємо через Різдво. Во в якій би частині країни ми не опинилися під час Різдва, всі їдуть на Святу вечірку додому. І де б це не

було, українці святкують Різдво однаково — той же стіл із дванадцятьма стравами, колядки тощо».

«Цього року ми з Божої ласки вперше опинилися в Лаврі. Тут представлена найбільша на сьогодні наша добірка робіт. Як ми бачимо, люди дуже задоволені виставкою. Вона дійсно має гарне розташування, фактично, в церкві Святого Миколая. Тому нашим колядникам тут дуже добре», — каже Лунь.

На виставці представлено понад 70 ляльок. Загалом вони сформовані у кілька тематичних композицій, присвячених Новорічно-Різдвяним святам.

«Тут є дуже багато тих усіх дрібних, але важливих речей

національного побуту. І тарічки, й вареники, і кутя, навіть ікони чи підвічники маленькі — все це зроблено руками, дуже кропітка робота. На виготовлення однієї ляльки йде не менше місяця часу, щоб і вишити, і скомпонувати, і багато іншого», — зауважив митець.

За його словами, самі ляльки їм служать у ролі манекенів, з яких автори створюють свої образи.

Окрасою виставки є експозиції різдвяних костюмів, з ними автори робили різдвяні вистави у США та Канаді. Усі костюми власноруч сконструювали і зшили Дана Лунь.

«Отут костюм княгині Ольги, а там Різдвяна зірочка,

Різдвяна свічка, Різдвяна ніченька й ангели. А цей костюм називається Прадавня Україна, — показує Роман Лунь. — Наші вистави проходили у Нью-Йорку в ООН, на фестивалі у Вашингтоні. У США й Канаді ми показували наші традиції й культуру. Саме там почали робити лялькові композиції, які за останні п'ять років показувались на міжнародному фестивалі «Світл». Кожного грудня там проходять такі виставки на тему «Як бачить Різдво у міні-композиціях у різних країнах». Ми показували там свої композиції «Свята вечір», «Щедрий вечір», і вони постійно посидають перші місця».

Виставка «Українське Різдво у Лаврі» триватиме до кінця лютого 2013 року.

<http://gazeta.ua>

(Закінчення. Поч. у № 50-51)

Очевидець подій нічі на 23 лютого 1918 року морський офіцер Володимир Лідзар, якому дивом вдається вижити у тій круговерти смерті, свідчив, що приреченим «...связали руки назад (ввязали руки матросы и рабочий плотничной мастерской Севастопольского порта Рогуллин)... Іх повели... Никто из обреченных не просил пощады... Дорогой до места убийства, в Карантинной балке, как передавал потом рабочий Рогуллин, их истязали: больного старика Карказабили прикладами и кулаками, и в буквальном смысле слова волокли, та[к]и[ак] он болел ногами и не мог идти, адмирала Львова дергали за бороду, Синицу кололи штыками и глумились над всеми... Перед расстрелом сняли с них верхнюю одежду и уже расстрелянных, мертвых били по головам камнями и прикладами...».

О 4-й годині ранку матроси повернулися до тюрем і з грубою лайкою витягли з камер полковників Яновського і Шперлінга, капітана 2 рангу Вахтіна, лейтенанта Профофея, поручника Доценка, мічмана Целіо, цивільних осіб Шульмана і Шварцмана, інженера Шостака і матроса Блюмберга. Всіх жорстоко били і знущалися над ними. «Всем обреченым связали руки, хотя полковники Яновский и Шперлинг просили не вязать им руки: мы не убежим, говорили они... И эти пошли на свою Голгофу, не прося пощады у своих палачей, лишь у мічмана Целіо винтились две слезинки — мальчик он еще был, вся жизнь у него была впереди, да прaporщик Гаврилов о чём-то объянялся с бандитами... Их увили, а нам, оставшимся, сказали: мы еще придет за вами... Минут через 15-20 глухо долетел в камеру звук нестройного залпа, затем несколько одиночных выстрелов, и все смолкли... Мы ждем своей очереди... Сколько в эту кошмарную ночь было перебито народу в Севастополе, никто не знает. ...И неудивительно, если вы встретите севастопольца, прежде временно поседевшего, состарившегося, с расстроенным воображением, — никто не ждал этого. Никто не ожидал, что люди могут быть такими зверями...»

В ту ніч офіцерів убивали по всму городу. При этом в отдельних случаях убийства совершились исключительно мучительными, садистскими способами. Так, полковнику В. А. Эртелью, командовавшему конным полком на Кавказе и приехавшему на несколько дней в отпуск к семье, в ответ на его просьбу завязать перед смертью глаза, один из матросов со словами: «Вот мы тебе их завяжем!» — ударом штыка выколол оба глаза. В течение трех последующих дней обезображенний труп офіцера висяла на улице, и его не выдавали жене. Садистский характер расправ подтверждается и официальными документами. Так, в протоколе осмотра одного из мест массової казни, обнаруженнего за Малаховим курганом, дежурный помощник комиссара 5 участка Севастополя А. Данилов указывал, что лица 2 из 6 найденных трупов были «разбиты до неузнаваемости», а у одного из мертвцов «снят со лба череп». Известны примеры, когда людей уничтожали целями семьями. Так, в ніч на 23 февраля «вершители революционного правосудия» справились с отставным контр-адміралом Николаем Саксом, одновременно не пощадили его жену Лідию, а также детей: 21-летнюю дочь Ольгу и 15-летнего сына Николая».

На тих севастопольців, котрих смерть у ті ніч обійшла стороною, нова влада наклали контрибуцію, своєрідний відкуп чи середньовічну дань в обмін на життя. 23 лютого 1918 р. тих, хто не встиг виплатити контрибуцію, зібрали в приміщенні Севастопольської ради, звідки перевели в Морське Зібрання. Про їхню подальшу долю розказав на II Загальночорноморському з'їзді матрос Беляєв: «Когда все люди были собраны в одной комнате, я посмотрел на них: там были и офицеры, и священники, и так, просто разные, кто попало. Там были совсем стaries, больные старики. Половина

матросов требовала уничтожить их. Была избрана комиссия, куда попал и я. Я старался, чтобы людишли через эту комнату. Людей было много, были и врачи, был уже полный зал. ...Никто не знал арестованных, ни того, за что их арестовали. Больше стоять было негде. Пришла шайка матросов и требовала отдачи. Я уговоривал, что офицеры на выборных началах, врачи и старики. Ничего не слушали. Согласились вывести из зала. А около 12 час. ночи звонит телефон из городской больницы, меня спрашивают, что делать с 40 трупами, что около больницы. И тогда я узнал, что всех поубивали. Я слыхал, что в Стрелецкой бухте на пристани много убитых. Я обратился в Совет. ...Но все меры были бессильны, матросы разбились на отдельные кучки и убивали всех».

За заявю братів Тургаєвих «про реакційну поведінку» були заарештовані члени Севастопольського і мусульманського

Проти цих кривавих жахіт намагався протестувати пролетарський письменник Максим Горький. У своїй газеті «Новая жизнь» він писав: «Ваші товарищи уже пробовали устраивать масові убийства буржуазної інтелігенції, перебивши декілька сотень грамотних людей. В Севастополі, Евпаторії они обявивши: «Что сделано, то сделано, а суда над ними не может быть». У відповідь на це 18 липня 1918 року Ленін закрив «Нову життя». Про більшовицький терор свідчив і конституційний демократ В. Оболенський: «В Севастополішли масові расстріли, в Ялте офицерам привязывали тяжести к ногам и сбрасывали в море, некоторых после расстрела, а других живыми. Когда после прихода немцев водолазы принесли за вытаскивание трупов из воды, они на дне моря оказались среди стоявших во весь рост уже разлагавшихся мертвцов...».

А вранці 24 лютого, коли місто тихо оплакувало безневинні жерт-

також заарештовані і розстріляні небажані для більшовиків навіть члени Центрофлоту Мухін і Царьов. 4 березня 1918 року «летючим загоном» заарештовані військово-службовці Ломакін і Кисельов, а 6 березня — Макарій Осадченко.

В умовах кривавого червоного терору та втрати національних ілюзій багато моряків стали покидати Севастополь. Член Військово-революційного комітету більшовик К. Зедін, виправдовуючи себе і своїх однопартійців за скоені злочини і розвал флоту, звалював всю відповідальність на українську Раду: «Как на всем юге, так и на Черноморском флоте, благодаря провокационным приказам контрреволюционеров, сидящих в Раде... крепость Севастополь оставлена без гарнизона: уехали не только великороссы, но и украинцы. Крепость, пороховые погреба, мастерские брошены без охраны». Однак, як свідчать севастопольські архіви, організовувати і проводити розстріли у Севастополі та вести справи до зни-

шашками. Зачастую расстрілювавшийся оказувався тільки раненым і падал, теряя сознання, але вони також сваливали в одну общую яму з убитими і, несмогаючи на то, що они проявляли признаки життя, засипали землею...».

Керувала цими середньовічними розправами і підписувала смертні вироки «тендітна, худорлява жінка з коротко підстриженим волоссям» — це була Надія Острівська. Її помічниками в екзекуціях над жертвами були евпаторійські сестри-комуністки Неміч...

Після захоплення Криму Збройними силами Півдня Росії генералом Денікіним була створена Особлива слідча комісія з розслідування звірств більшовиків. Її матеріали промовисто свідчать, що «13 січня Ялта и ее окрестности после четырехдневного сопротивления со стороны вооруженных татарских эскадронов и небольших офицерских отрядов были заняты большевиками, преимущественно матро-

«ВАРФОЛОМІЙСЬКІ НОЧІ» СЕВАСТОПОЛЯ

ДО 95-Ї РІЧНИЦІ ПОЧАТКУ КОМУНІСТИЧНОГО ТЕРОРУ В КРИМУ

комітетів та здійснена над ними звіріча розправа. Тодішня газета «Общее дело» повідомляла: «Нахимовський проспект був обвішаний трупами офіцерів, солдатів і цивільних осіб, заарештованих на вулицях і тут же квапливо страчених без вироку суду. Місто вимерло, населення поховалося в погреби, на горища. Всі паркані, стіни будинків, телеграфні і телефонні стовпі, вітрини магазинів були обклеєні плакатами «Смерть зрадникам». Зазнавши значних втрат від терору, українська громада Севастополя була позбавлена впливу на ситуацію у місті.

В'язніці переповнили заарештованими. Розстрілювали їх у тюремних підвалах, а трупи вивозили до Собачої балки, де зграй голодних собак нічого не залишали для поховань. З архівних матеріалів достовірно відомо, що ці безчинства творили так звані «летючі загони», створені більшовицькими судновими комітетами кораблів «Свободная Россия», «Воля», робітничою дружиною порту та інших більшовицьких команд. У збережений в архіві заяви Надії Іванівні Панової, дружини старшого інженера лінкора «Борець за свободу», йдеться про те, що її чоловік Панов Константин Миколайович у ніч на 23 лютого був заарештований на кораблі і розстріляний без суду і слідства. Задалеко неповними даними, у ці кошмарні лютневі ночі 1918 року у Севастополі було розстріляно тисячі військових і цивільних мешканців Севастополя. Серед жертв були віце-адмірал П. Новицький, конт-адмірал М. Каськов, капітан 1 рангу І. Кузнецов, А. Свінін, капітани 2 рангу М. Салов, М. Каллістов, В. Пишнов, три флотських лікарі, священик і багато інших, трагічну смерть яких «народна» влада приховала.

Варфоломійська ніч з 22 на 23 лютого 1918 року стала наслідком телеграм-наказу наркома морських справ РРФСР Ф. Раскольнікова з вимогою до Центрофлоту: «Искать заговорщиков среди морских офицеров и немедленно задавить эту гидру». Розстрілювали «змовників» не лише на Малаховому кургані, а й у Карантинній балці. Більшовик Дмитрієв писав, що в Севастополі у ті дні були розстріляні мешканці «двох найбільш буржуазних вулиць».

У РДА ВМФ в Петербурзі зберігся список дяків жертв, розстріляних у Севастополі. Прізвища загиблих від терору подавали у своїх спогадах офіцери флоту Я. Шрамченко, М. Гутан, М. Монастирьов, імена дяків із загиблих публікували севастопольська газета «Вольний Юг» (17.12.1917) та «Кримський вестник» (№ 295, 29.12.1917). Некрологи і мартірилог публікувались в 1920-1930 роках в «Морському журналі» та у «Возрожденії» (Париж) в 1960-ті...

щення флоту Центральна Рада змогла не мала взагалі — Український Чорноморський військовий комітет та президія Української громади майже повністю були розстріляні.

Сьогодні ми вже маємо достатньо підстав, аби стверджувати, що на той час у боротьбі за флот Української держави Севастополь та севастопольський гарнізон зазнали найбільших втрат серед міст України: жертвами більшовицьких агресорів стали понад 15 тисяч севастопольців і моряків флоту — майже третина населення міста! Загальну кількість жертв сьогодні вже, напевно, не встановити...

Захопивши владу у Севастополі, севастопольський ВРК негайно почав її розширювати на весь Кримський півострів. У Криму існувала можливість об'єднання організацій українців і кримських татар, тож Військово-революційний комітет у грудні силами бригади есмінців розпочав терористичні дії в Євпаторії, Ялті і Феодосії проти встановленої там влади кримськотатарської Директорії на чолі з Таврійським муфтієм Челебі Челебієвим (Номаном Челебіджіханом).

Легалізуючи на практиці принцип «революційної доцільності», Крим з грудня 1917 року перетворився у дослідний полігон використання насилля. Хвиля більшовицького терору з Севастополя прокотилася по всьому Криму.

Страшну славу залишили за собою транспорт «Трувор» і гідрокрейсер «Румунія» в Євпаторії. Матроси з цих суден свої жертви (а це були в основному офіцери, кримськотатарська і українська інтелігенція) піддавали звірчим розправам і страшним тортурам на палубі суден у присутності їхніх родин, яких примусили з берега спостерігати за мученицькою смертю своїх рідніх. Алідамо слово фактам із документальної хроніки «Трагедия русского офицерства», від якої і сьогодні кров стигне жилях: «В Евпатории 15-18 января было арестовано свыше 800 чел. Казни производились на транспорте «Трувор» и гідрокрейсере «Румунія». На «Румунії» казнили так: «Лиц, приговоренных к расстрелу, выводили на верхнюю палубу и там, после издергательств, пристреливали, а затем бросали за борт в воду. Бросали массами и живых, но в этом случае жертве отводили назад руки и связывали их веревками у локтей и кистей. Помимо этого, связывали ноги в нескольких местах, а иногда оттягивали голову за шею веревками назад и привязывали к уже перевязанным рукам и ногам. К ногам привязывали колосники...»

...Минуло 95 років. Жертви більшовицького терору в Севастополі і в Криму 1917-1918 років дбайливо замовчуються як досі по-християнськи не відспівані. У містах, в яких були скоені найжахливіші злочини проти людства, й досі стоять пам'ятники організаторам більшовицького терору. У Севастополі іменами більшовицьких катів Гавена, Пожарова і Ніні Острівської названі вулиці майже у центрі міста, вони внесені в історію Севастополя як «видатні політичні діячі». Не було раніше, не передбачається й зараз народного суду над цими творцями більшовицьких Варфоломійських ночей, на руках і совісті яких тисячі замордованих моряків флоту і мешканців Севастополя та Криму. А їхні послидовники і далі заповнюють кабінети органів влади, севастопольці і кримчани на кожних виборах віддають їм чимало своїх голосів.

Що це — безпам'ятство, байдужість?

Мирoslav MAMCHAK
м. Севастополь

Михаїл
Лукінюк

КРАТКИЙ ЭКСКУРС

В КРЫМСКО-РОССИЙСКО-УКРАИНСКУЮ ИСТОРИЮ

С ОТДЕЛЬНЫМИ ФРАГМЕНТАМИ ИЗ ДИСКУССИЙ АВТОРА В ИНТЕРНЕТЕ

(Продовження. Поч. у № 31-51)

На основании детального анализа этих документов, а также других печатных материалов и рукописей, «которые сохранились и дошли до нас», О. Мацюк сделал такие выводы (там же. – С. 45-46): «1) первая известная нам сегодня типография была основана в Украине до 1460 г. во Львове украинцем Степаном Дропаном, хотя есть основания думать, что она существовала и раньше, т. к. Дропан подарил монастырю «свою собственную типографию»; ... 3) типография восстановилась в Ануфриевском монастыре еще два раза благодаря учредительству князей Острожских: в 1518 и 1571 гг.; 4) первое упоминание об Острожской и Киевской типографиях относится к 1531 г., хотя известно, что фундировал Львову типографию после того, как она здесь сгорела в 1518 г.; 5) на Украине до 1574 г. существовали еще и другие типографии; 6) слова Ивана Федорова в его послесловии к Львовскому «Апостолу» в 1574 г. и надпись на надгробной плите не остаются больше загадочными. Из вышеизложенного **СТАНОВИТСЯ ПОНЯТЫМ, ПОЧЕМУ ИВАН ФЕДОРОВ ПРИЕХАЛ ИМЕННО ВО ЛЬВОВ, В АНУФRIЕВСКИЙ МОНАСТЫРЬ И ОСТРОГ, а не в другой город».**

Уже вскоре О. Мацюк нашел в архивах до сих пор неизвестный инвентарь Словитского монастыря, составленный в 1826 г., и опубликовал его в первом номере журнала «Архивы Украины» за 1971 г. В том списке, составленном на польском и немецком языках, из большого количества книг, имеющихся в монастырской библиотеке, исследователь отобрал только шесть, которые, по его мнению, «могут иметь отношение к книгоизданию на Украине перед Иваном Федоровым». Вот они (кому интересно) – в хронологическом порядке по году издания (Мацюк О. Ще про початки., 2000. – С. 51):

«1) Новый тестамент¹ с медными замочками в хорошем состоянии, на украинском языке, почтовое издание 1511 года – 1 шт., местный № 36; 2) Триодион in quarto (формат издания: «в четверть часть листа». – М. Л.) киевского издания 1527 года, в кожаной обложке, в хорошем состоянии. Цена 1 флонен 30 крейцеров, местный № 164, № деканального инвентаря – 148; 3) Триодион in quarto киевского издания 1540 года, в коже. Цена 3 фл. Местный № 165, № дек. инв. 149; 4) Анфологион львовского издания 1542 года, отправленный в кожу в хорошем состоянии. Цена 3 фл. Местный № 167, № дек. инв. 151; 5) Служебник львовского издания 1546 года in quarto. Цена 1 фл. Местный № 148, № дек. инв. 132; 6) Епистолион или Апостол львовского издания, отправленный в кожу с 1566 года, цена 20 кр. Местный № 169, № дек. инв. 153».

Казалось бы, найденных в последнее время в архивах «более точных и конкретных указаний» (выражение Я. Запаско) относительно существования книгоиздания в Украине до Ивана Федорова достаточно, чтобы пересмотреть устаревшие «фёдоровские» (не так исторические, как идеологические) догматы или хотя бы подвергнуть их сомнению и прибегнуть к дополнительным исследованиям.

Тем более, что время и настойчивый труд исследователей истины делают свое, и определенные сдвиги в этом деле все же происходят – хотя бы в Украине. Особенно важным сдвигом считают то, что благодаря включению этих материалов в новый учебник по истории издательского дела Н. Тимошика (2003. – С. 129), они перестают быть объектом заинтересованности только узкого круга специалистов, а выносятся для ознакомления на широкую молодую и – по определению – любознательную аудиторию. Автор учебника приводит еще недавно господствующую в СССР российскую (советскую) концепцию зарождения украинского книгоиздания: «После основания первой типографии в России в 1564 году (год выхода «Апостола» в Москве) первый российский печатник Иван Федоров (Федорович) через восемь лет, прибыв через Беларусь в Украину, во Львов, основывает там типографию и в 1574 году издает «Апостол». Именно эту дату Москва и навязывала как начало основания украинского книгоиздания, потому что она целиком кладывалась в ее концепцию «старшобратства»: выходило, что сначала прогрессивное

других. Учебный персонал должен быть **исключительно из великороссов**. За семинарии нужно взяться и **искоренить гнездящийся в них дух украинства...** Вообще не допускать на разные должности людей, которые когда-либо хотя бы в отдаленном прошлом имели **соприкосновение с украинским элементом**. Согласитесь, что украинцу проскочить сквозь такой густой заградительный невод было практически невозможно.

И это – на собственной земле!

ІІІ. О ГОРДОСТИ «ЗА СОЮЗ», ГЕНИАЛЬНОМ СТАЛИНЕ И «КОЛЛАБОРАЦИОНИЗМЕ» УПА

3.1. «МЫ ГОРДИМСЯ ОБЩЕСТВЕННЫМ СТРОЕМ...», А ЧТО ЗА «ФАСАДОМ»?

Михаїл Лукінюк

Привет, Алена! Увидел Вашу последнюю добавленную аудиозапись (Гимн СССР) и несказанно удивился. Хотите опять стать «винтиком» бездушной системы? Скукаете за соцреализмом? Или за нескончаемыми очередями и «один батон в одни руки»? Или за «воспитательными» учреждениями ГУЛАГа? Или за бульдозерным «посещением» первыми лицами художественных выставок? Или за тем, что «нас уважали и боялись»? Или – просто за молодость? Увы, как писал азербайджанский поэт XIX ст. Мирза Шафи Вазех:

«...Но если прошлое нам возвратят,
Не станет счастьем вновь бывшее счастье...»

Кстати, и это весьма знаменательно, Гимн РФ – «кровь от крови, плоть от плоти»... Так о чём тоскуем? 26 апреля 2011 15:16.

Алена-Софронова

Добрый вечер!!! Михаил, для меня гимн страны – это сила единства и счастливого детства, юности, зрелости. Где я с бабушкой-смолянкой с 5 лет ходила в Мариинку, ела зефир в шоколаде, радовалась жизни и шла с гордостью по Невскому, когда меня приняли в пионеры, где можно без проблем учиться балету, музыке, живописи, и для этого было достаточно только желания и стремления. С Петровскими времён моя семья жила в Петербурге. И революция не то, что хотелось моей семье. Из 40 человек семьи после блокады остались трое. И всё же. Меня научили главному – гордиться страной, лучшим, что есть в ней. 26 апреля 2011 18:59

Михаїл Лукінюк

Но почему именно гимн покойника СССР (из которого, кстати, РФ первой и «выскочила»), а не гимн РФ, мало чем от того отличается, но все же гимн живого государства? А что касается гордости... Ну, как не гордиться, шагая по Невскому с мороженым и бабушкой (не всем так повезло!). Я тоже гордился, когда мне посыпали на грудь звездочку с портретом «дедушки Ленина», который, как нас убеждали, «живее всех живых», и повезли в областной центр (Черновцы) на взрослый дневной спектакль Ольги Кобылянской «У неділю рано зілля копала». Потом – галстук, позже – комсомольский значок (тоже с барельефом «вечно живого», который на поверхку оказался ничем не лучше живодера Сталина, уничтожившего невинных СВОІХ граждан в «воспитательных целях» больше, чем в войнах – что, кстати, тоже на совести «отца народов», уверенного, что миллионы уничтоженных – это не горе, а всего лишь «статистика»). Но тогда мы были детьми, не знали (и не могли знать – как и большинство взрослых, обволаненных и ослепленных тотальной лживой пропагандой), что на самом деле представляет собой «оплот мира» (разжигавший военные конфликты в разных концах Земли), от которого пребывал в ужасе весь мир. Сотни миллионов людей, затерроризированных жителей во всех концах Союза пребывали в животном страхе от ночного шума двигателей «воронков», гулких шагов и требовательного стука в дверь – пока к соседям (актер Жженов, не с чужих слов познакомившийся с ГУЛАГом, назвал СССР страной «госстраха и госжаса»), не уверенные, что увидят рассвет еще с этой стороны кольчуг проволоки, а днем должны были с гордостью петь «Я другой такой страны не знаю / Где так вольно дышит человек!» – это ли не верх цинизма со стороны «вечно живых»?

«Воспитывали» танками и друзей из соцлагеря. Этим поводам для «гордости»,

увы, несть числа...

Гордость в нас старательно воспитывали, особенно профессиональные патриоты, о которых так точно спели С. и Т. Никитины:

«Мы не пашем, не сеем, не строим,

Мы гордимся общественным строем...»

Конечно, запретить гордиться нельзя – чем угодно, особенно «лучшим» (а куда деть выпирающее из всех щелей худшее?). Но если вспомнить, какая ужасная кровавая нечеловеческая цена заплачена десятками миллионов людей за лживые обещания тех, кто на самом деле (а отнюдь не оболганенный «гегемон») безраздельно владел тем государством, то окажется, что поводов для скорби и печали куда как больше. (Вы только представьте себе – всего лишь – судьбы людей, уничтоженных красным террором, гражданской войной, массовыми репрессиями, голodomорами – может и Вам покажется, что мороженое, Маринка и даже зефир в шоколаде – это несравненно мало, чтобы перевесить эту ужасающую, не поддающуюся воображению «статистику»!). 26 апреля 2011 20:35.

Михаїл Курочкин (закончил истфак МГУ им. М. В. Ломоносова в 1994 г.) 9 июля 2010 13:48

...а что до Сталина – у него было много грубых ошибок.., за которые страна платила дорогой ценой.., но он, по крайней мере, имел библиотеку свыше 20 тыс. книг в Кремле личную, и из них после его смерти в 11 тыс. нашли его пометки – т. е. читал – очень много... анализировал прочитанное... стремился быть компетентным, а потом судить... интересно, кто из наших нынешних лидеров похвастается тем, что прочел хоть половину от этого числа книг? А по некоторым данным, по реальным рейтингам опросов, Сталин и так в российском обществе на первом месте среди выдающихся исторических деятелей – по мнению масс.

Михаїл Лукінюк

Что касается Сталина. Как ОБЪЕКТ ИССЛЕДОВАНИЯ он может интересовать кого угодно, но вот отношение к нему – совсем другое дело. Скажем, Вы знаете, что Ваш сосед по даче успешный менеджер (бизнесмен, руководитель), он приятен в общении, у него прекрасная библиотека, он компетентен во многих областях и даже жертвует на строительство детских приютов, но имеется у него одна незначительная щербинка: оказывается, он еще и серийный убийца. Станете ли Вы после этого сравнивать плюсы и минусы его как личности (если, к тому же – не приведи Господи: только как пример – и среди Ваших сородичей есть безвинные жертвы), или будете считать его преступником?

За «плюсы», которые Вы назвали, большевик Коба уничтожил десятки миллионов (я вообще не могу себе представить эту, по его же словам, «статистику»!) людей. И какая разница, ради чего? Да пусть бы он прочёл и проанализировал в 10 раз больше книг – это ни на йоту не уменьшило бы его вину как убийцы. И ещё неизвестно, такие ли уж это плюсы «развития науки» (лысенковщина, наука, базирующаяся на ворованных на Западе конструкциях танков, самолётов, атомных разработок и т. д.), «индустриализации», за которую заплатили **десятками миллионов жертв** и которая в итоге дала самую отсталую в Европе промышленность, направленную, в основном, на «клепание» в неимоверных количествах оружия, главным преимуществом которого было то, что его было много. То же можно сказать и о колективизации...

Да и неизвестно, так ли успешной была хваленая индустриализация. Может, не будь октябрьского переворота (до конца 20-х годов советская историческая наука именно так величала то, что позже – тоже заслуга Сталина, перебившего большинство ветеранов партии – поменяли название «ВОСР»), буржуазно-демократическая Россия (не такая уж она была «агарная» – строила корабли, паровозы и прочую стальную «мелочь») достигла бы куда больших успехов – и без жутких жертв и милитаристских перекосов – **КАК И ДРУГИЕ ЕВРОПЕЙСКИЕ ДЕРЖАВЫ**.

(Продовження буде)

¹ Тестамент (testament – в пер. с англ. завет) – духовное завещание относительно назначения наследников; у римо-католиков: Ветхий или Новый Завет.

² Как отмечалось в «Докладной записке Российской академии наук об отмене ограничений украинского печатного слова», прочитанной и утвержденной на общем собрании академии 18 февраля 1905 года, «Синод не только не позволил печатать южнорусские буквари, но и приказал отобрать те, которые были в употреблении» (Доповідна записка.., 1961. – С. 301).

³ В упомянутой «Докладной записке» (1961. – С. 299) академики не ограничились ни к чему не обязывающей констатацией, а внесли конкретные и довольно смелые предложения по исправлению неприемлемого для них состояния дел. «Академия наук считает, что необходимо сейчас же уразуметь Высочайшие повеления от 18-30 мая 1876 г. и 8 октября 1881 г., а также удостоенное Высочайшего одобрения распоряжение министра Внутренних дел в 1863 г., которое послужило основой тех повелений», поскольку – акцентировалось в записке – упомянутые повеления и распоряжения «нельзя согласовать с основными положениями российского законодательства».

⁴ А в свое время – в течение полутора лет после «воссоединения» с Московским царством – украинские архиереи не пускали на Киевскую митрополию кафедру ни одного великого, ограждая себя от «опасности проникновения в Киевскую академию «московского невежества» (Игумен Иннокентий, 1993).

* Список первоіджерел за адресою:

<http://svitlytsia.crimea.ua/index.php?section=article&artID=10683>

ОЙ ХТО, ХТО МИКОЛАЯ ЛЮБИТЬ!

На українську землю культ святого Миколая прийшов разом з християнством, і з тих часів по всій Україні було зведенено багато храмів на його честь. В давнину на свято Миколая на Поділлі господар мав пройти через подвір'я та дати худобі їсти, а от на Харківщині вшановували цей празник впродовж трьох днів, щоб забезпечити врожай на наступний рік варилі кутю й узвар.

У сучасній Україні цього свята найбільше чекають діти. В наш час перше свято Миколая було влаштоване 19 грудня 1990 року у Києві для 700 сиріт та дітей з багатодітних сімей. Через рік, 19 грудня 1991 року, дитячі свята Миколая влаштували вже у 20 містах України та в українській громаді у Москві.

А в Автономній Республіці Крим святий Миколай вперше завітав до учнів зразкової театральної студії «Світанок» комунального позашкільного навчального закладу «Центр дитячої та юнацької творчості» 19 грудня 1993 року. І от уже 20 років поспіль він не оминає студію «Світанок», якою керує заслужений працівник культури України Алла Володимирівна Петрова. Шороку в студії все нові і нові учні, перші студійці вже мають своїх дітів, але вони пам'ятають свого першого Миколая саме з дитячого театрального центру, де шороку зустрічали його у кращих українських традиціях з піснями, танцями, смішниками і з гарним настроєм.

Адже саме з Дня Миколая Чудотворця розпочинаються Новорічно-Різдвяні свята, що приносять у наше життя радість, казку і диво.

Цього року учні театральної студії «Світанок» також з нетерпінням чекали на прихід Миколая. Святий Миколай був великим благодійником, і учні «Світанку» беруть з нього приклад. З благодійною виставою «Зустрічаємо Миколая» студійці виступили в загальноосвітній школі № 15 м. Сімферополя. А далі святкування Дня Миколая Чудотворця продовжилось в актовій залі КПНЗ «ЦДЮТ». Вже стало традицією, що саме цього дня студійці звітують перед своїми батьками за пророблену роботу в першому півріччі. І глядачі в цей день були вдячні, переповнений оваціями зустрічав кожен вихід малюків на сцену.

Цього року керівник студії «Світанок» А. В. Петрова зі своїми вихованцями створила музично-театралізоване дійство, в якому діти, звірята, ялинки, сніговики, танцюючи і співаючи, славили свя-

того Миколая. Одне дійство змінювалось іншим, і коли на сцені з'явилася світлокрилі янголята і оголосили про те, що Миколай незабаром завітає до дітей, то актори-«чорттики» почали переконувати їх, що українські діти були нечесними, тому не заслуговують на подарунки. Проте нічого у «нечистої сили» не вийшло, адже Миколай все знає, та й янголята добре пильнують!

На завершення свята великий подарунок для присутніх стала вистава за п'єсою Степана Васильченка «Чарівниця», яку підготували учні старшої групи студії «Світанок». Високий рівень виконання ролей Юлею Харьковською, Олександром Поліновським, Тимуром Сукачем, Арленом Юсуповим, Еліною Сукач, Іриною Осадченко, Ганною Соседко, Артемом Жученком і багатьма іншими юними акторами не залишили байдужими жодного глядача. Зал стоячи аплодисментами вітав чергову

театральну прем'єру режисера-постановника А. В. Петрової та її юних акторів.

Задоволеним залишився і святий Миколай, він щедро обдарував дітей за їхню творчу працю. Попереду зимові канікули, і колектив «Світанку» з гарним настроєм вступає в Новий 2013 рік!

Святкове дійство бачив і записав
Олександр ПОЛЬЧЕНКО

СВЯТО МИКОЛАЯ В ГРУШІВСЬКІЙ ШКОЛІ

Завжди з нетерпінням чекають учні нашої школи на свято Миколая. Ось і цього року відбулося воно в Грушівській

загальноосвітній школі.

Хлібом-сіллю, за нашим українським звичаєм, зустріли гостей Яна Чепухіна, уч-

ниця 4-А класу. Віршованими молитвами за рідний край, за батьків та дітей звернулися до присутніх учні

3-А класу. Щирі слова привітання приготували учні 2-А, 3-Б, 5-Б класів з класними керівниками В. В. Чернятою,

Е. Т. Тамуриєвою, Ю. П. Лепілкіною.

Зачаровано дивилися гості виставу «Чудо Святителя Миколая», яку підготували учні нашої школи. Ольга Збринська, Людмила Серашова

(5-Б) розчулили свою довірливістю та добротою, Ігор Новіков (10-Б) майстерно вживився в образ чарівника Миколая, всі присутні захопилися грою шкільних акторів.

Наприкінці свята о. Марк – настоятель храму с. Грушівки пригостив учнів солодощами і побажав, щоб завжди здійснювались їхні прагнення та мрії, щоб вистачало сил та бажання до навчання, щоб всі виростали добрими людьми.

З приходом цього чудового свята в дитячих душах примножується добро, віра, надія. Радіємо тому, що учні підтримують народні традиції, чекають з нетерпінням на свято Миколая – зустрічі з українським Дідом Морозом, ходять колядувати, щедрувати, збиратися на вечорниці. Нехай же віра в чудо залишається в дитячих душах завжди!

Л. ЮРІЙЧУК,
педагог-організатор Грушівської загальноосвітньої школи

